

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ

**ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ, ТОРГІВЛІ
ТА ТУРИЗМУ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ**

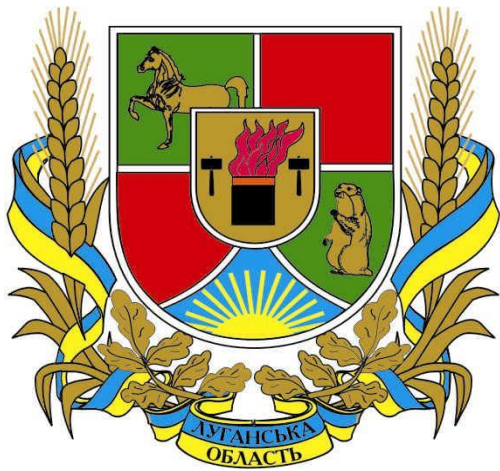

ПАСПОРТ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
РОЗВИТОК В ДИНАМІЦІ
2016

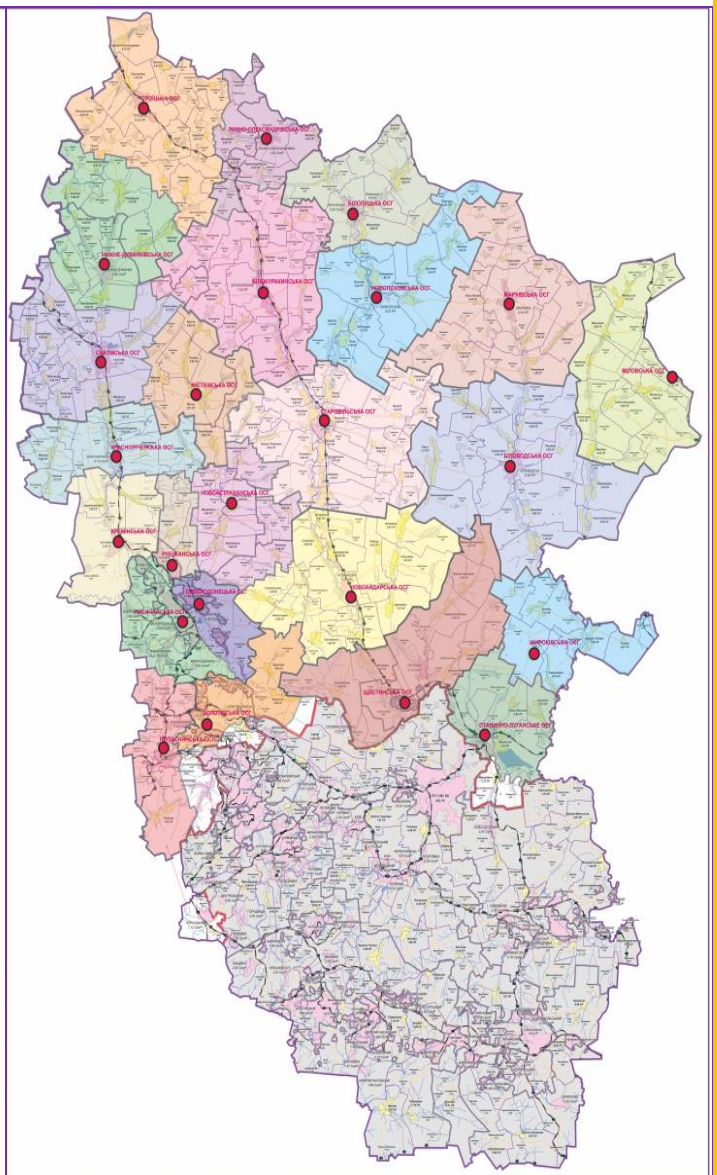
Сєвєродонецьк 2017

Герб Луганської області

Прапор Луганської області

Адміністративна карта Луганської області

ЗМІСТ

1. Загальні відомості про Луганську область	4
Адреса облдержадміністрації	4
Площа	4
Відстані	4
Географічні дані	4
Кордони	4
Адміністративно-територіальні одиниці	4
Населення	5
Історична довідка	5
Природні ресурси	6
Заповідники	8
Структура земельного фонду	8
Питома вага області в економіці України	8
2. Промисловий комплекс	9
3. Сільське господарство	17
4. Будівельна діяльність	21
5. Зовнішньоекономічна діяльність	23
6. Інвестиційна діяльність	25
7. Житлово-комунальне господарство	26
8. Демографічна ситуація	28
Наявне населення	28
Економічна активність населення	29
Заробітна плата	30
Заборгованість із заробітної плати	31
9. Освіта	32
10. Охорона здоров'я	36
11. Культура	37
12. Фізкультура і спорт	38

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЛУГАНСЬКУ ОБЛАСТЬ

Адреса облдержадміністрації

93406 м. Северодонецьк,
проспект Центральний, 59,
телефон (+38 0645) 70-50-85,
факс (+38 0645) 70-50-86,
електронна пошта info@loga.gov.ua

Площа

26,7 тис. км²
4,4 % від території України, 10 місце серед областей
18,8 тис. км² – площа території області, яка підконтрольна українській владі
3,1 % від території України

Відстані

Відстань від Северодонецька до Києва:
шосейними дорогами 734 км
залізницею від Лисичанська до Києва 727 км

Географічні дані

Область розташована у північно-східній степовій фізико-географічній зоні.
По території області протікає 122 річки.

Найбільші:

- Сіверський Донець, довжиною 265 км
- Айдар, довжиною 264 км
- Лугань, довжиною 198 км
- Деркул, довжиною 163 км
- Красна, довжиною 131 км

Найвища точка – г. Могила Мечетна – 367 м

Середньомісячні температури:
літня - (+) 24,7⁰С, зимня - (-) 6,3⁰С.

Кількість опадів – 500 мм в рік

Кордони: Межує з Белгородською, Воронежською, Ростовською областями Російської Федерації, Харківською та Донецькою областями.
Довжина державного кордону 746 км.

Кількість населених пунктів (за даними Головного управління Держгеокадастру у Луганській області) склала 926, з них:

Міст всього – 37,

з них:

обласного підпорядкування – 14: Луганськ, Алчевськ, Антрацит, Брянка, Кіровськ, Краснодон, Красний Луч, Лисичанськ, Первомайськ, Ровеньки, Рубіжне, Свердловськ, Северодонецьк, Стаханов;

районного підпорядкування – 23.

Районів – 18:

Антрацитівський, Біловодський, Білокуракинський, Краснодонський, Кременський, Лутугинський, Марківський, Міловський, Новоайдарський, Новопсковський, Перевальський, Попаснянський, Сватівський, Свердловський, Станично-Луганський, Старобільський, Слов'яносербський, Троїцький.

Селищ міського типу – 109. сільських населених пунктів – 780.

Адміністративно-територіальні одиниці підконтрольні українській владі:
міста обласного підпорядкування – Лисичанськ, Рубіжне, Северодонецьк;
райони – Біловодський, Білокуракинський, Кременський, Марківський, Міловський, Новоайдарський, Новопсковський, Попаснянський, Станично-Луганський, Старобільський, Словоносербський, Троїцький.

Міст – 12, селищ міського типу – 28, сільських населених пунктів – 517.

Населення

Станом на 01.01.2017 (за даними Держстату України) наявне населення складає 2195,3 тис. осіб (5,2 % від населення України).

По територіям, підконтрольним українській владі чисельність наявного населення на 01.01.2017 складає 703,8 тис. осіб

Мешкає в м. Северодонецьк – 116,4 тис. осіб.

Історична довідка

Луганська область має давню історію. Перші пам'ятки відносяться до палеолітового часу. В епоху міді-бронзи тут мешкали скотарські та землеробські племена, які залишили після себе численні курганні могильники та поселення. Пізніше тут мешкали кіммерійці, скіфи та сармати, по території кочували тюркські племена.

Після татаро-монгольської навали довгий час територія була малозаселена і мала назву «Дике поле». Інтенсивне заселення почалося в XVII сторіччі після закінчення визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького. Запорізькі козаки створювали свої зимівники, будували села і слободи селяни з лівобережної та правобережної України, з центральних губерній Росії.

У середині XVIII сторіччя поселилися колоністи-вихідці з Балкан, в основному, православного віросповідання – серби, молдавани. Тоді і виникла адміністративно-територіальна одиниця – Словоносербія.

У першій половині XIX сторіччя землі області входили до різних губерній: Старобільський повіт до Харківської, Словоносербський та Бахмутський повіт до Катеринославської, до складу війська Донського входили землі Станично-Луганського, Свердловського, Антрацитівського районів. До складу Воронезької губернії входила частина Біловодського району.

У першій чверті XVIII сторіччя почалися роботи з дослідження в краї покладів кам'яного вугілля, перші промислові розробки якого було розпочато в 1790 році в районі Лисячого Байраку (Лисичанськ) для потреб Чорноморського флоту.

У 1795 році починається будівництво Луганського ливарного заводу, робітниче селище якого згодом переросло в сучасне м. Луганськ. У жовтні 1800 року завод дав перший чавун. Для виплавки металу вперше в Росії було застосовано кокс, випалений у Лисичанську. З цього часу Луганщина інтенсивно розвивалась як вугільно-металургійний комплекс.

У 1895 році в Луганську споруджується патронний, у 1896 році – паровозобудівний заводи. У ці роки почали діяти емальовальний, спиртоочисний, пивоварний, шкіряний та інші заводи.

У червні 1938 року була заснована Ворошиловградська область, до складу якої увійшли 4 міста, 28 районів. На січень 1939 року в області мешкало

1 млн 837 тис. чоловік, з яких – 65,8 % сільського населення, 34,2 % – міського. У 1958 році вона перейменована в Луганську, у 1970 році – у Ворошиловградську, а з 1990 року знову в Луганську область.

Луганська область розвиває свій економічний потенціал у тісному зв'язку з регіонами СНД і країнами далекого зарубіжжя. Підтримуються торговельно-економічні відносини з понад 60 країнами світу.

Природні ресурси

За довгу історію геологічного розвитку планети, в надрах сформувалися різноманітні **корисні копалини**. Наш край не був винятком.

Історія розвитку Донецького кам'яновугільного басейна розпочалася в 1700 році із виходом наказу Петра I про пошук рудних родовищ в Росії. На території Донбасу такі пошуки вів Григорій Капустін (1721-1723 рр.). А перша промислова розробка й використання вугілля в краї розпочалася на соляних промислах поблизу м. Бахмута (зараз Артемівськ Донецької області) під керівництвом Микити Вепрейського й Семена Чиркова у 1723-1724 рр.

І досі кам'яне вугілля не втратило свого значення. На долю Луганської області припадає біля третини усіх балансових запасів кам'яного вугілля українського Донбасу. В її межах розповсюджені усі марки вугілля від довгополум'яних до антрацитів.

При підземному видобуванні кам'яного вугілля на поверхні утворюються терикони (в області їх більше ніж 500). Це агресивні джерела забруднення оточуючого середовища. І ця екологічна проблема потребує свого вирішення. На території області розвідано та експлуатується більше ніж 12 газових родовищ, хоча запаси газу незначні.

На півдні, в жилах Нагольного кряжу залягають срібно-свинцево-цинкові руди, а також золото, яке відкрите порівняно недавно в районі с. Бобрикове. Але родовища поки що не розробляються, тому що потребують вивчення.

На території області широко розповсюджені поклади пісковиків, вапняків, мергелів, крейди, вогнетривкої та пластичної глини, пісків, які використовуються як природні будівельні матеріали та як сировина для їх виготовлення. Внаслідок видобутку корисних копалин завдається значної шкоди навколишній природі. Так, на долю Луганської та Донецької областей припадає понад 30 % порушених земель України.

На території краю виділяють три геоморфологічні області: Старобільське плато, Придонецьку рівнину та Донецьку височину.

Старобільське плато розташоване в північній частині області. Характеризується загальним нахилом поверхні в бік долини Сіверського Донця. Воно глибоко розчленоване річковою та яружно-балковою мережею.

Придонецька рівнина являє собою слабо хвилясту рівнину, на якій знаходяться давні річкові тераси, змінені процесами руйнації.

Донецька височина - давня гірська система, яка потерпіла значних змін. Вона поділяється на центральний (височинний) пояс та периферійні схили, найвища точка – г. Могила Мечетна (367 м).

Ґрунти області відрізняються значною строкатістю, різноманітністю (біля 200 видів). Переважаючими та найбільш цінними є чорноземи, добре вивчені основоположником генетичного ґрунтознавства В.В. Докучаєвим.

Горбкуватий характер рельєфу, континентальний клімат (особливо зливи влітку), особливості рослинності обумовлюють розвиток ерозійних процесів в краї (більше ніж 65 % с/г ділянок).

Не меншим багатством, ніж ґрунти, для області є **водні ресурси** – річки, озера, ставки, болота, підземні води. За запасами водних ресурсів область належить до недостатньо забезпечених. Головна річка краю – Сіверський Донець – основне джерело питного, технічного та господарсько-побутового водопостачання. За скиданням забруднених стічних вод Луганська область належить до найбільш неблагонадійних. В краї побудовано чимало очисних споруд, але обстановка з очищенням стічних вод до сьогодні залишається напруженою.

Флора, фауна

Луганська область лежить у межах Причорноморської (Понтичної) степової геоботанічної провінції. Природна рослинність зберіглася лише в заповідних степах і на ділянках, малопридатних для землекористування. В основному це злаки (різні види ковили, типчак, келерія, пирій), напівпосуhostійке різнотрав'я (гадючник звичайний, півонія вузьколиста, шавлія поникла та ін.), бобові (конюшина, люцерна та ін.). На кам'янистих відслоненнях вапняків, пісковиків і глинистих сланців поширені чебрець вапняковий, ковила; на відслоненнях крейди крейдяних мергелів – гісоп крейдяний, льонок крейдяний, ранник крейдяний, полин білий. Ліси представлені 3 основними типами: байрачні (дуб, ясен, клен, берест, груша, яблуня; в підліску – глід, шипшина, терен, крушина, бузина); заплавні (вільха, осика, тополя, верба та ін.) та вододільні лісостепові (дуб, ясен, клен, груша; в підліску – глід, крушина, свидина, бузина). Природних лісів мало, більшість з них насаджена. Площа полезахисних лісосмуг 20,5 тис. га (акація, дуб, клен, ясен та ін.).

Луганська область належить до Українського степового зоогеографічного округу. Фауна його налічує 47 видів риб, 9 – плазунів, близько 250 – птахів, близько 60 – ссавців (в основному степові і деякі лісові види).

Серед ссавців найпоширеніші гризуни (ховрах, тушканчик, полівка сіра, полівка степова, сліпак, бабак); з хижих тварин – тхір-перев'язка, тхір степовий і тхір лісовий, лисиця звичайна та лисиця корсак, вовк, трапляються куниця, ласка, борсук; серед птахів – жайворонки, перепілки, сірі куріпки, зрідка дрофа, журавель, орел степовий; серед плазунів – вуж, ящірка, полоз жовтобрюхий, гадюка степова. На території області акліматизовано єнотовидного собаку, благородного оленя, плямистого оленя, європейську козулю, білку-телеутку, нутрію, ондатру, бобра, фазана.

Головними природними рекреаційними ресурсами є мінеральні води різних типів: хлоридно-натрієві малої мінералізації (Новопсков), гідрокарбонатно-сульфатні, сульфатні і сульфатно-хлоридні натрієві малої і середньої мінералізації (Попаснянський р-н), бромні хлоридні натрієві (Попаснянський, Старобільський р-ни), слаборадонові (Кремінна). Бромні води використовують у Старобільській бальнеофізіотерапевтичній лікарні. Здійснюється промисловий розлив мінеральної води (айдарська).

Заповідники

Станом на 01.01.2017 на території області, яка контролюється українською владою, розташовано 135 територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення загальною площею 75,2 тис. га. Відношення площі природно-заповідного фонду до території області, яка підконтрольна українській владі, складає 4,0 %.

У 2016 році оголошено чотири території природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.

Державними лісомисливськими господарствами області у 2016 році створено лісових культур на площі 1014 га.

Структура земельного фонду:

Загальна земельна площа – 2668,3 тис. га
у тому числі: сільськогосподарські землі всього – 1955,7 тис. га (73,3 %)
із них: сільськогосподарські угіддя – 1908,6 тис. га (97,6 %)
із них: рілля – 1276,6 тис. га (65,3 %)

Ліси та інші лісовкриті площі – 356,3 тис. га (13,4 %)

За даними Головного управління Держгеокадастру у Луганській області, по підконтрольним українській владі територіям:

Загальна земельна площа – 1876,1 тис. га
у тому числі: сільськогосподарські землі всього – 1462,6 тис. га
із них: сільськогосподарські угіддя – 1427,4 тис. га (97,6 %)
із них: рілля – 997,2 тис. га (68,2 %)
Ліси та інші лісовкриті площі – 253,1 тис. га (13,5 %)

Питома вага області в економіці України:

Обсяг реалізованої промислової продукції – 2,1 %
Валова продукція сільського господарства – 1,9 %
Оборот роздрібною торгівлі – 0,8 %

2. ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС

Луганська область до початку проведення антитерористичної операції мала значний економічний потенціал і входила до п'ятірки найбільш міцних промислово-економічних регіонів України.

Основними галузями промислового комплексу були металургія, хімічна промисловість, виробництво коксу і продуктів нафтопереробки, вугільна промисловість, машинобудування.

За даними Державної служби статистики України, кількість активних промислових підприємств склала 723, з них: 49 – підприємства добувної промисловості, 597 – переробної промисловості.

Кількість зайнятих працівників складає 72861 особа (83,2 % до 2015 року). Основні підприємства зосереджені у містах Северодонецьк, Рубіжне, Лисичанськ, Кременна.

Структура промислового виробництва

(у % до загального обсягу реалізованої продукції області):

Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	20,2
Переробна промисловість	60,4
з неї:	
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	1,6
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	0,2
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	7,3
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	8,7
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	0,8
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	29,0
Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	4,2
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	18,5
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	0,9

Обсяги реалізованої промислової продукції

Обсяг реалізованої промислової продукції за 2016 рік склав 37,1 млрд грн, (2,1 % від загальних обсягів по країні).

Обсяги реалізованої промислової продукції за 2016 рік у розрахунку на одну особу становлять 16860,2 грн.

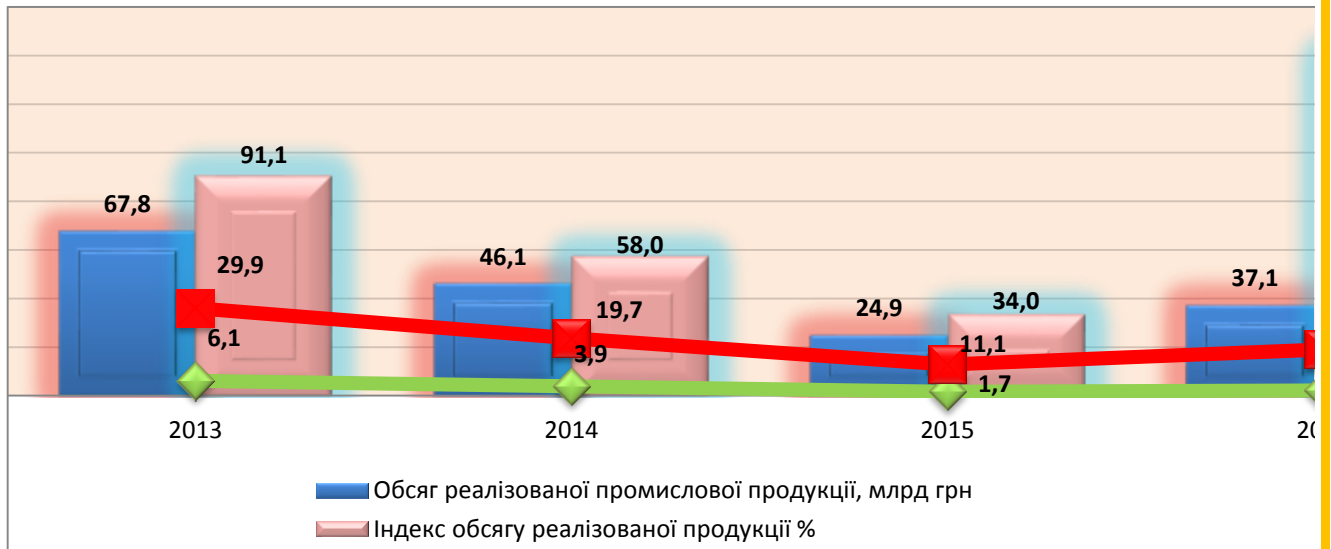

Рис. 2.1 Динаміка розвитку промислового комплексу Луганської області

Проведення антитерористичної операції на території області суттєво відобразилося на роботі промислового комплексу. Найбільша кількість промислових об'єктів господарювання опинилися на території непідконтрольній українській владі.

У 2016 році відбулося поліпшення ситуації в промисловому комплексі області, індекс промислової продукції склав 139,0 % (по Україні – 102,8%).

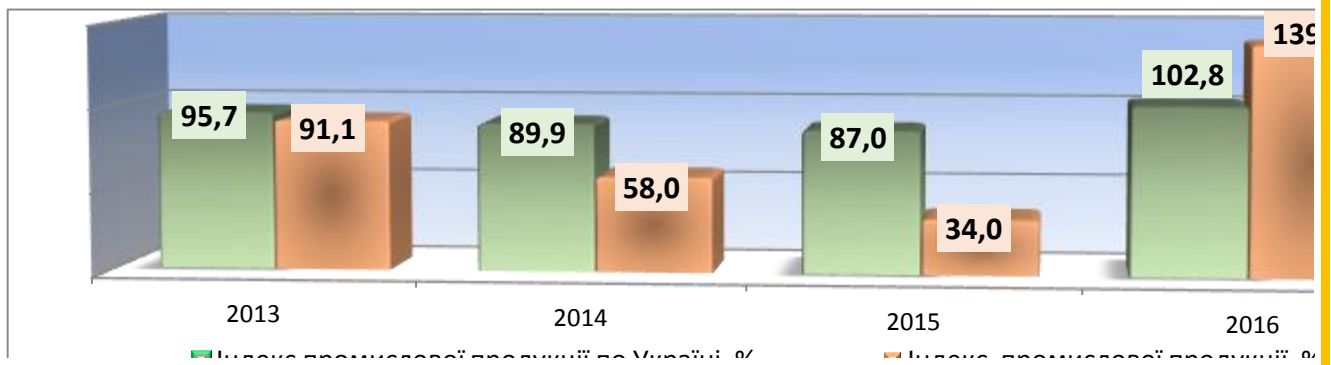

Рис. 2.2 Динаміка індексів промислового виробництва

Переробна промисловість

До підприємств основного кола статистичної звітності з **виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення** відносяться ПрАТ «ЛИНІК» та ПАТ «Алчевський металургійний комбінат».

ПрАТ «ЛИНІК» з березня 2012 року виробництво повністю зупинене. З березня 2013 року власником підприємства стала Національна Компанія «Роснафта».

Підприємство підготовлено до запуску виробництва поліпропілену (проведено ремонт технічного обладнання, апаратів, трубопроводів, тощо).

ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» перереєстровано на території, підконтрольній українській владі. Середньооблікова кількість працюючих на підприємстві складає 11,7 тис. осіб. За 2016 рік вироблено товарної продукції на суму 10613,9 млн грн. У натуральному виразі обсяг коксу склав 1218,2 тис. тонн (115,1 % до 2015 року).

Першочерговими для відновлення роботи підприємства залишаються питання:

- звільнення від сплати акцизного податку на метанол, який використовується ПрАТ «ЛІНІК» як сировина для виробництва нафтопродуктів, шляхом внесення змін до Переліку підприємств, які отримують або ввозять на митну територію України речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, для використання як сировини під час виробництва в хімічній промисловості, та річних обсягів квот на відвантаження або ввезення таких речовин, затвердженого постановою КМУ від 04.03.2013 № 158;

- стале енергозабезпечення Луганської області (специфікою роботи підприємства є безперервний виробничий цикл та підвищена вибухонебезпечність у разі нестабільного енергопостачання).

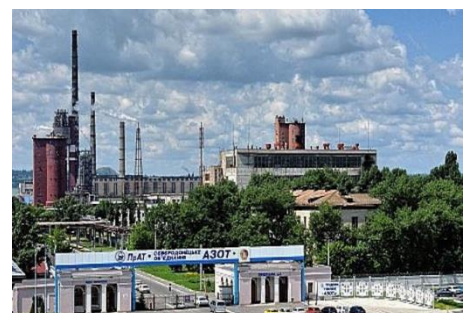
Основними проблемними питаннями залишаються висока ціна на енергоносії та відсутність резервних ліній енергопостачання.

Основними бюджетоутворюючими підприємствами галузі **металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів** є ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «Стахановський завод феросплавів», ПАТ «Луганський трубний завод», Лутугинський державний науково-виробничий валковий комбінат, ТОВ «Метали і полімери». Фактично усе металургійне виробництво на цей час знаходиться на непідконтрольній українській владі території області.

У 2016 році ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», основне підприємство галузі, виробило 1233,5 тис т прокату (197,8 % до 2015 року). Частка в структурі реалізації промислової продукції області складає 29,0 %. Обсяг реалізованої продукції за 2016 рік склав 13,5 млрд грн.

Практично все виробництво **хімічних речовин і хімічної продукції** зосереджено на підконтрольній українській владі території. Основними підприємствами галузі є: ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот», ТОВ «Рубіжанський трубний завод», ТОВ НВП «Зоря».

У 2016 році обсяг товарної продукції ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот» склав 1170 млн грн (у 2,9 р.б. ніж у 2015 році), ТОВ НВП «Зоря» – 506 млн грн (150,0 %), ТОВ «Рубіжанський трубний завод» – 9,3 млн грн (112,0 %).

Серед великих підприємств на непідконтрольній території залишилися ПАТ «Стахановський завод технічного вуглецю» та ХКО ім. Г.І. Петровського.

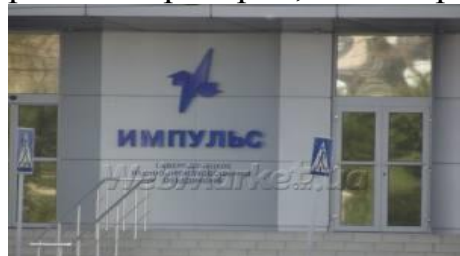
Реалізація продукції підприємствами галузі у 2016 році склала 3,2 млрд грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 8,7 %.

Основні проблемні питання галузі – високі ціни на енергоносії, природний газ, що робить виробництво хімічної продукції нерентабельним, повна ізоляція енергозабезпечення Луганської області від об'єднаної енергосистеми України, значне скорочення експорту продукції через розірвання контрактів з контрагентами з Російської Федерації.

Провідні підприємства галузі **машинобудування** (ПАТ «Стахановський вагонобудівний завод», ПрАТ «НВЦ «Трансмаш» та ряд інших) знаходяться на території непідконтрольній українській владі.

Основні підприємства галузі, що працюють на території підконтрольній українській владі: ТДВ «Попаснянський вагоноремонтний завод», ПрАТ «СНВО «Імпульс», ТОВ НВП «Мікротерм», ТДВ «Северодонецький завод хімічного нестандартизованого обладнання» та перереєстроване у 2015 році на територію, підконтрольну українській владі, ПАТ «Луганськтепловоз».

За 2016 рік ПрАТ «СНВО «Імпульс» вироблено товарної продукції на суму 923,2 млн грн (у 3 рази більше проти 2015 року), ТОВ НВП «Мікротерм» – 7,7 млн грн (122,5 %), ТДВ «Попаснянський вагоноремонтний завод» – 337,9 млн грн (105,6 %).

Реалізація продукції підприємствами галузі у 2016 році склала 1,4 млрд грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 4,2 %.

В галузі **текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів** працюють лише ТОВ ВТФ «Шарм» м. Лисичанськ, ФОП Смалій (ТОВ «Смалій») м. Рубіжне, ФОП Місюренко (ТОВ «Рубіжанська панчішна мануфактура»), ТОВ «Старобільська швейна фабрика» та інші малі підприємства, які мають незначний вплив на обсяги виробництва.

Темп росту промислової продукції цих підприємств за 2016 рік до 2015 року складає:

- ТОВ ВТФ «Шарм» – 125,4 % (16,4 тис. швейних виробів);
- ФОП Смалій – 70,0 % (243,0 тис пар панчішно-шкарпеткових виробів).

Реалізація продукції підприємствами галузі у 2016 році склала 71,0 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 0,2 %.

Основні проблемні питання галузі – дефіцит кадрів (швачок, конструкторів швейних виробів, майстрів швейного виробництва), відсутність замовлень, ринків збуту продукції.

Основне підприємство галузі **виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність**, яке виробляє 95,0 % обсягів товарної продукції, є ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат» – відомий виробник високоякісної тари і упаковки з гофрованого картону не тільки в Україні, але і за її межами.

Реалізація продукції за 2016 рік склала 2,7 млрд грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 7,3 %.

Добувна промисловість. На території підконтрольній українській владі працюють лише 4 шахти ПАТ «Лисичанськвугілля» та 4 із 7 шахт ДП «Первомайськвугілля».

У 2016 році видобуто 504,9 тис. тонн вугілля, що становить 43,6 % від планового завдання, та на 406,7 тис. тонн менше 2015 року:

– ПАТ «Лисичанськвугілля» – 196,5 тис. тонн (28,9 % від планового завдання, на 349,3 тис. тонн менше ніж у 2015 році);

– ДП «Первомайськвугілля» – 308,4 тис. тонн (64,3 % від планового завдання, на 57,4 тис. тонн більше ніж у 2015 році).

За 2016 рік вугледобувними підприємствами реалізовано 320,2 тис. тонн вугільної продукції на суму 380,4 млн грн, що на 235,7 тис. тонн та 191,8 млн грн менше ніж у 2015 році.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 20,2 %.

Основними проблемами роботи вугледобувних державних підприємств є: відсутність фінансування з держбюджету на капітальне будівництво та технічне переоснащення; включення до переліку вугледобувних підприємств, що заплановано передавати на консервацію, шахт «Привільнянська» і «Новодружеська» ПАТ «Лисичанськвугілля», «Тошківська» і «Первомайська» ДП «Первомайськвугілля»; загроза підтоплення діючих шахт «Золоте», «Карбоніт», «Гірська» внаслідок перетоку шахтних вод з шахти «Первомайська», яка залишилася на непідконтрольній українській владі території.

Електроенергетичну галузь області представляють:

– енергогенеруючі підприємства: ВП «Луганська ТЕС» ТОВ «ДТЕК «Східенерго», ДП «Северодонецька ТЕЦ»; блок-станції підприємств ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря», які виробляють електроенергію для власних потреб;

– енерготранспортуюче підприємство: Бахмутські магістральні електричні мережі;

– енергопостачальні підприємства: ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання» та Луганська філія ДП «Регіональні електричні мережі».

Свою діяльність підприємства галузі здійснюють у рамках Оптового ринку електроенергії України.

Через знаходження Луганської ТЕС ТОВ «ДТЕК Східенерго» в зоні бойових дій пошкоджено значну кількість ліній електромереж (на балансі підприємства 20 повітряних ліній, в робочому стані залишилися лише 8) та обладнання (на станції із 6 енергоблоків працюють лише 3 з видачею навантаження 450 МВт/добу).

У 2016 році збільшено виробництво електроенергії у порівнянні з 2015 роком на 21,7 %.

Основні проблеми галузі – відсутність вирішення питання реконструкції ДП «Севєродонецька ТЕЦ», яка є на сьогодні єдиним резервним джерелом забезпечення регіону електроенергією; ізолюваність від єдиної енергосистеми України; необхідність будівництва нової підстанції та повітряної лінії для надійного енергозабезпечення регіону.

Газову промисловість області представляє ПАТ «Луганськгаз», яке є суб'єктом природної монополії на ринку розподілу природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ.

Протягом 2016 року видобуто на газоконденсатних родовищах області 239,8 млн м³ природного газу, що на 11,9 % менше, ніж у 2015 році.

Протягом 2014-2016 років у впровадженні господарської діяльності ПАТ «Луганськгаз» в результаті проведення антитерористичної операції склалась вкрай складна ситуація. В результаті бойових дій пошкоджено велику кількість газопроводів та споруд, що призвело до величезних втрат природного газу та майна компанії.

У вирішенні питання продовольчої безпеки області значне місце займає **харчова промисловість**, яка на цей час представлена 127 підприємствами, з яких 85 – малі підприємства.

За підсумками роботи харчової та переробної галузі в 2016 році індекс промислового виробництва становив 110,2 %. Реалізовано продукції у діючих цінах на 605,0 млн грн. Протягом 2016 року спостерігалось збільшення обсягів виробництва майже всіх продуктів харчування за винятком кисломолочної продукції, олії рослинної, круп.

Хлібопекарська галузь нараховує 36 підприємств з загальною річною виробничою потужністю 65,8 тис. тонн. Річна потреба населення області в хлібобулочних výroбах складає 64,4 тис. тонн. Асортимент виробленої продукції більше 300 видів хлібобулочних та кондитерських виробів. У порівнянні з минулим роком обсяг виробництва хлібобулочних виробів збільшено на 18,5 % та складає 10,9 тис. тонн.

У 2016 році розпочався перший етап реконструкції хлібозаводу ТОВ «Компанії Хлібінвест» із застосуванням сучасного енергозберігаючого обладнання, оновленням транспортних засобів, що дасть змогу збільшити обсяги виробництва хліба в 2 рази та розширити мережу постачання до віддалених сільських територій.

Молокопереробна галузь представлена 6 підприємствами: ПрАТ Аграрно-переробне підприємство «Редан», ПрАТ «Біловодський МРЗ», ПП «Продгрупсервіс», ПАТ «Старобільський завод ЗНМ», ТОВ «Айдар», ТОВ «Марківський сироробний завод», потужність яких складає 135 тис. тонн на рік. Асортимент виробленої продукції понад 90 найменувань.

На промислову переробку надійшло 38,5 тис. тонн молока, що на 8,1 % менше рівня 2015 року. З них від сільгосппідприємств – 15,8 тис. тонн та 22,7 тис. тонн молока від населення. Масла вершкового вироблено 1072 тонн, що на 15,8 % більше ніж у минулому році. Молока рідкого обробленого вироблено 3301 тонн, що на 20,7 % більше. Разом з тим зменшено випуск сира свіжого неферметованого на 5,2 % і йогурту на 13,4 %, що складає 71 тонну та 464 тонни відповідно.

Основними причинами зниження обсягів виробництва є порушення торговельних прямих зв'язків з супермаркетами, розташованими на територіях непідконтрольних українській владі, високий рівень конкуренції на ринку молочних продуктів, низький рівень платоспроможності населення, а також скорочення поголів'я корів.

ПрАТ «Біловодський маслоробний завод» за 2016 рік експортував казеїну до Польщі на суму 0,9 млн дол. США.

На підприємстві ТОВ «Марківський сироробний завод» завершено перший етап по будівництву цеху зі згущення та сушки підсирної сироватки, що забезпечить безвідходне виробництво, покращить екологічне становище, а також вийде на ринок конкурентоспроможний унікальний продукт. Підсирна сироватка буде застосовуватись в харчовій галузі та фармації.

М'ясопереробна галузь представлена 3 малими підприємствами потужністю 3,6 тис. тонн: ПСП «Агрофірма Привілля», ПП «Любий», ТОВ «Беком».

Випуск ковбасних виробів склав 1,0 тис. тонн, що на 37,0 % більше минулого року.

Асортимент продукції, що випускається, складає 54 найменування ковбасних виробів, 25 найменувань м'ясних напівфабрикатів.

На промислову переробку власних м'ясних ресурсів надійшло 5 тонн, з них 2,6 тис. тонн – м'ясо великої рогатої худоби, 2,3 тис тонн – свинини, інші

тварини – 0,1 тис. тонн. На м'ясопереробних підприємствах відсутні забійні цехи для сільськогосподарських тварин.

В області відсутнє сучасне підприємство з переробки м'яса та м'ясопродуктів, яке б забезпечило населенню річну потребу споживання в повному обсязі (37,0 тис. тонн) та відповідний асортимент. Це значно впливає на цінову політику та якість продукції.

Масложирова галузь області представлена 4 великими підприємствами (ТОВ «Сватівська олія», ТОВ «Слобожанський завод продтоварів», ТОВ «Агро Кепітал Груп ЛТД», ТОВ «Старобільський завод продовольчих товарів») та понад 20 мініцехами, виробничі потужності яких дозволяють переробляти 300 тис. тонн сировини. Виробництво олії та її фракцій у порівнянні з 2015 роком зменшено на 6,7 % і склало 85,2 тис. тонн.

Підприємствами ТОВ «Сватівська олія», ТОВ «Агро Кепітал Груп ЛТД» експортовано продукції олії на 3,5 млн дол. США що в 2,9 рази більше 2015 року.

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції на зовнішньому ринку, у 2016 році ТОВ «Сватівська олія» введено в дію проект по грануляції шроту. Гранулятор шроту оснащений новітнім обладнанням, а також має спеціальне програмне забезпечення, яке контролює якість продукції, що випускається.

У 2016 році на підприємстві ТОВ «Агро Кепітал Груп ЛТД» завершено перший етап з виведення з виробничих процесів морально застарілого та фізично зношеного обладнання, здійсненню впровадження новітніх технологій та систем автоматизації виробництва, відповідно до міжнародних стандартів.

Зернопереробна галузь

Підгалузь з виробництва борошна представлена 2 великими підприємствами, річна потужність яких складає 103,2 тис. тонн на рік, та 24 підприємствами малого та середнього бізнесу. Згідно фізіологічних норм споживання потреба населення в борошні складає 74,3 тис. тонн в перерахунку на зерно – 75,3 тис. тонн. Наявність продовольчого зерна – 477,4 тис. тонн.

Провідне підприємство ТОВ «Айдар Милам», окрім забезпечення внутрішнього ринку Луганської області, реалізує борошно в Донецьку, Харківську та Дніпропетровську області, здійснює експортні поставки борошна до Туркменії та Азербайджанської республіки. За 2016 рік вироблено борошна 33,1 тис. тонн, що у 3,6 рази більше показника 2015 року.

3. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Агропромисловий комплекс Луганщини відрізняється певними особливостями, які обумовлені розташуванням області у різних природно-кліматичних зонах і є найменш сприятливим для ведення галузі рослинництва. Характерним є довгострокові бездощові періоди з високим рівнем температури повітря. Відмінні особливості ґрунтів і кліматичних характеристик області свідчать про те, що за рівними умовами вирощування сільськогосподарських культур, їх врожайність формується нижче, ніж у сусідніх областях (Донецькій, Дніпропетровській та Кіровоградській). За бонітетом ґрунтів область займає останні місця в Україні.

На територіях, підконтрольних українській владі знаходиться 1462,6 тис. га земель сільськогосподарського призначення, із яких 97,6 % сільськогосподарські угіддя (1427,4 тис. га), 68,2 % рілля (997,2 тис. га).

Виробничу діяльність здійснюють 1059 агропромислових формувань, з яких:

- 804 - фермерські господарства
- 141 - господарські товариства
- 83 - приватні підприємства
- 9 - виробничі кооперативи
- 9 - державні підприємства
- 13 - інші суб'єкти господарювання

та понад 47 тис. особистих селянських господарств.

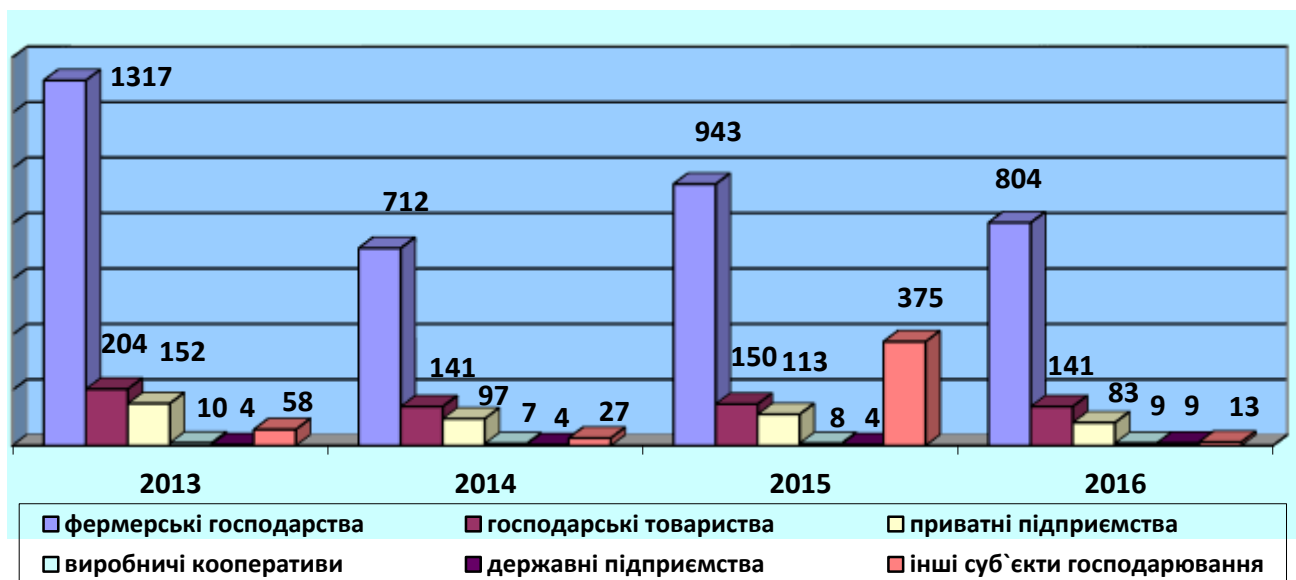

Рис. 3.1 Динаміка агропромислових формувань

Понад 38,0 % сільськогосподарського виробництва зосереджено в особистих селянських господарствах, зокрема 100,0 % картоплі та переважна частина фруктів (81,3 %), овочів (99,0 %), молока (69,8 %) та м'яса (83,7 %).

Більше 20 % особистих господарств реалізують власну вироблену продукцію переважно на локальних (місцевих) ринках.

У 2016 році по територіям підконтрольним українській владі спостерігається тенденція до збільшення обсягів виробництва валової продукції. Якщо у 2015 році зменшення складало 22,2 %, то у 2016 році виробництво було збільшено на 18,7 %.

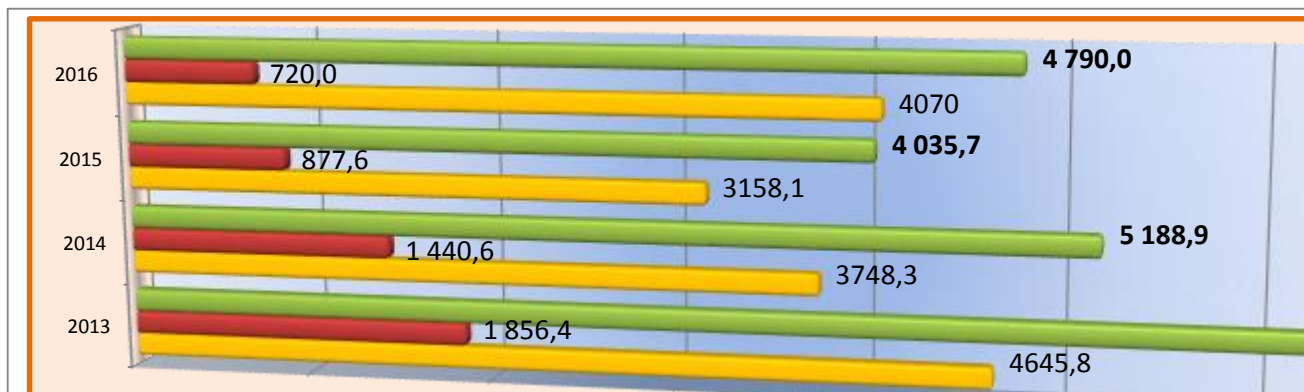

Рис. 3.2 Динаміка виробництва валової продукції сільського господарства

В структурі виробництва валової продукції області рослинництво займає 85,0 %, тваринництво – 15,0 %.

Обсяг виробництва продукції сільського господарства у розрахунку на одну особу сільського населення на рік у 2016 році становив 23770,7 грн.

За темпом росту виробництва продукції сільського господарства у 2016 році (за попередніми даними) Луганська область зайняла перше місце в Україні з показником 118,7 %, у тому числі по сільськогосподарським підприємствам – 133,8 %, по господарствам населення – 100,4 %. Індекс обсягу виробництва продукції рослинництва становив 128,9 %, тваринництва – 82,0 %.

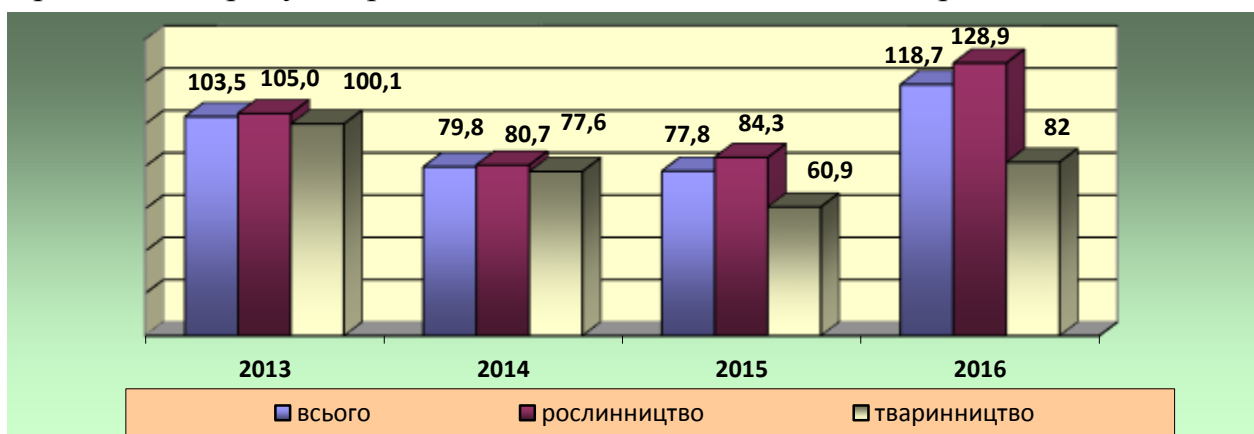

Рис. 3.3 Динаміка індексів сільськогосподарського виробництва, %

Позитивна динаміка забезпечена за рахунок виробництва продукції рослинництва. У 2016 році виробництво продукції рослинництва порівняно з 2015 роком збільшилося на 28,9 %, у т. ч. в сільськогосподарських підприємствах – на 38,1 %, у господарствах населення – на 12,6 %.

Завдяки збільшенню обсягів внесення мінеральних добрив (на 40 % більше рівня минулого року), удосконаленню технологій вирощування сільгоспкультур оновленню машинно-тракторного парку, використанню для

сівби насіння тільки районованих високоврожайних сортів та гібридів кращих селекційних центрів, сільськогосподарськими підприємствами зібрано найбільший за останні 3 роки урожай зернових та технічних культур, а саме: намолочено 1274,3 тис. тонн зерна та зернобобових культур, що на 281,5 тис. тонн більше минулого року (на 28,4 %), соняшнику – 665,4 тис. тонн, що на 180,6 тис. тонн більше минулого року (на 37,3 %). Високі показники в галузі рослинництва стали основною складовою загальної валової продукції.

Середня урожайність збільшилась: зернових та зернобобових – на 34,4 % (33,6 ц/га), соняшника – на 24,8 % (19,6 ц/га), картоплі – на 45,7 % (147,0 ц/га). Урожайність овочів порівняно з 2015 роком зменшилась на 2,0 % та склала 178,8 ц/га.

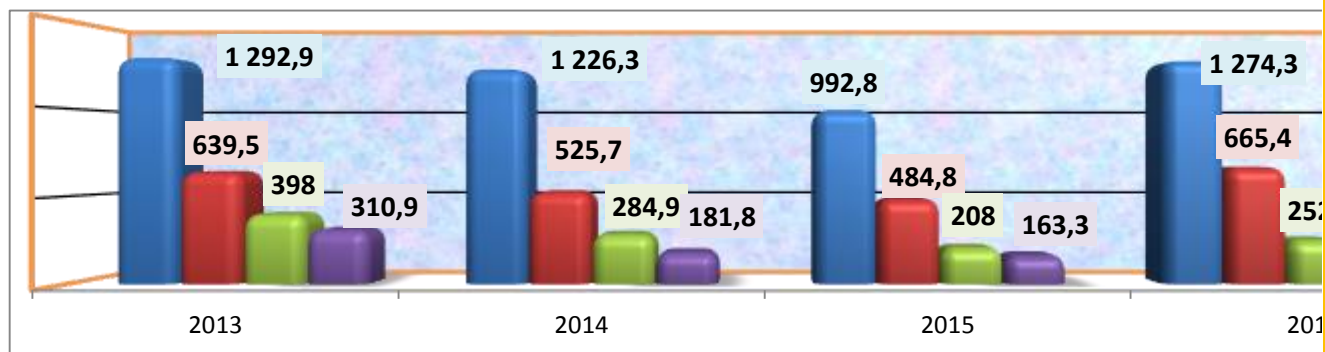

Рис. 3.4 Динаміка виробництва продукції рослинництва, тис. тонн

Зазначені обсяги виробництва основних видів продукції галузі рослинництва дозволяють повною мірою забезпечити внутрішні потреби населення регіону в продуктах харчування.

Машино-тракторний парк оновлено 430 одиницями сільськогосподарської техніки на загальну суму 420,6 млн грн, з них: тракторів – 92, зернозбиральних комбайнів – 45, посівної техніки – 57, ґрунтообробної техніки – 103 одиниці.

Загальна кількість придбаної техніки у 2016 році в порівнянні з 2015 роком більше на 127 одиниць або 41,9 %. Середнє навантаження на один умовний зернозбиральний комбайн по області складає 240 га при середньодержавному показнику 196 га.

В області функціонують 5 фруктосховищ загальною ємністю 2,9 тис. тонн, 1 овочесховище ємністю 2,0 тис. тонн. Діє 18 зерносховищ загальна місткість яких складає 740,9 тисяч тонн.

У галузі сільського виробництва області тваринництво займає 15,0 % до валового виробництва сільськогосподарської продукції області.

Провідну роль в тваринництві посідають молочно-м'ясне тваринництво, птахівництво і вівчарство.

Тваринництво до недавнього часу було однією з провідних галузей аграрного сектору Луганщини, але на сьогодні ситуація змінилася як на державному так і регіональному рівні, про що свідчить структура сільськогосподарського виробництва.

Якщо в 1990 році частка продукції тваринництва в структурі валової продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств області складала 53,1 %, то з роками цей показник змінився і в 2016 році склав 15,0 %.

В сільгосппідприємствах він знизився з 46,4 % до 5,8 %, в господарствах населення – з 73,0 % до 29,9 %

В області тваринництвом займається понад 44 тис. домогосподарств населення та 78 сільськогосподарських підприємств, в яких працює 1,4 тис. робітників.

Питома вага господарств населення у загальній кількості поголів'я скота поступово знижується. Якщо у 2013 році господарствами населення утримувалося 67,7 % поголів'я ВРХ, у тому числі 73,8 % корів, то на кінець 2016 року у господарствах населення утримувалося лише 58,2 % поголів'я ВРХ, у тому числі 68,3 % корів.

Частка поголів'я свиней у господарствах населення також зменшується, у 2016 році утримувалося 23,0 тис. голів свиней, або 40,1 %.

Зменшується поголів'я і в сільськогосподарських підприємствах. Якщо у 2015 році поголів'я становило 38,4 тис. голів, то у 2016 році – 34,4 тис. голів, зменшення склало 4,0 тис. голів, або 10,4 %.

Поголів'я великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств знизилось у 2,5 рази – з 112,4 тис. голів у 2013 році до 46,4 тис. голів у 2016 році, поголів'я корів з 55,3 тис. голів до 24,9 тис. голів.

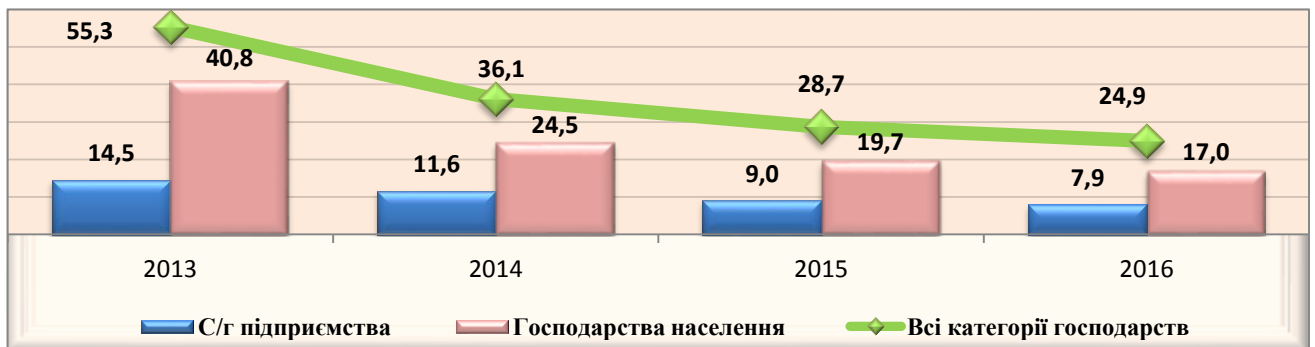

Рис. 3.5 Поголів'я корів, тис. голів

Протягом грудня 2016 року в усіх категоріях господарств спостерігалось зменшення чисельності поголів'я великої рогатої худоби на 5,0 тис. голів (на 9,7 %), у т. ч. корів – на 1,0 тис. голів (на 3,4 %), свиней – на 3,1 тис. голів (на 5,1 %), овець та кіз – на 2,0 тис. голів (на 8,1 %), птиці – на 341,1 тис. голів (на 30,0 %). (доповідь ГУС)

Проведення антитерористичної операції, низькі закупівельні ціни на продукцію тваринництва, недостатня кількість переробних підприємств в області, відсутність дієвої програми державного фінансування в галузі тваринництва суттєво вплинуло на показники виробництва продукції. У 2014 році галузь опинилась у критичному стані. Так, виробництво м'яса зменшено на 71,0 %, молока – на 39,0 %, яєць – на 87,4 %.

У 2016 році ситуація в регіоні майже стабілізувалася, виробництво м'яса зменшено лише на 5,9 % порівняно з 2015 роком, молока – на 22,0 %, яєць – на 21,1 %.

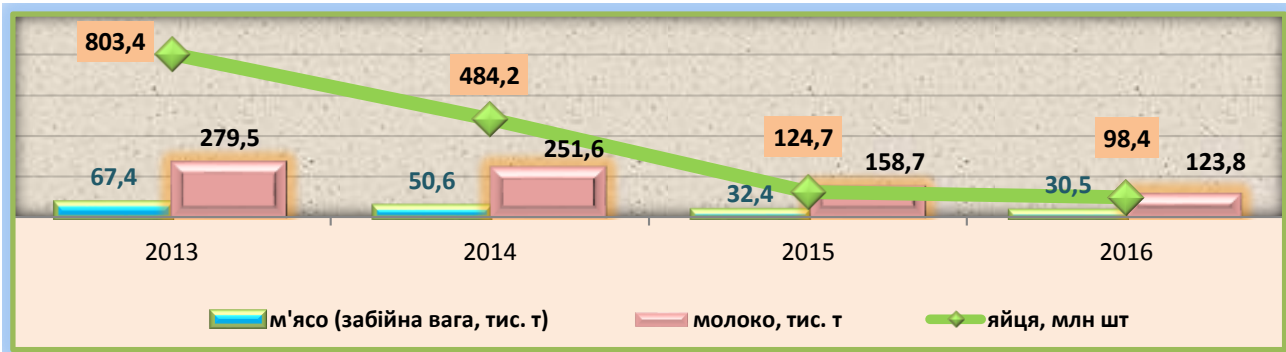

Рис. 3.6 Динаміка виробництва продукції тваринництва

У 2016 році рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва у сільськогосподарських підприємствах становив 48,8 %, що нижче рівня 2015 року на 6,2 в.п.

Рівень рентабельності галузі рослинництва становив 54,9 %, який майже завжди прибутковий (2015 – 60,9 %), галузі тваринництва – збитковий – 20,4 % (2015 – збитковий – 6,2 %).

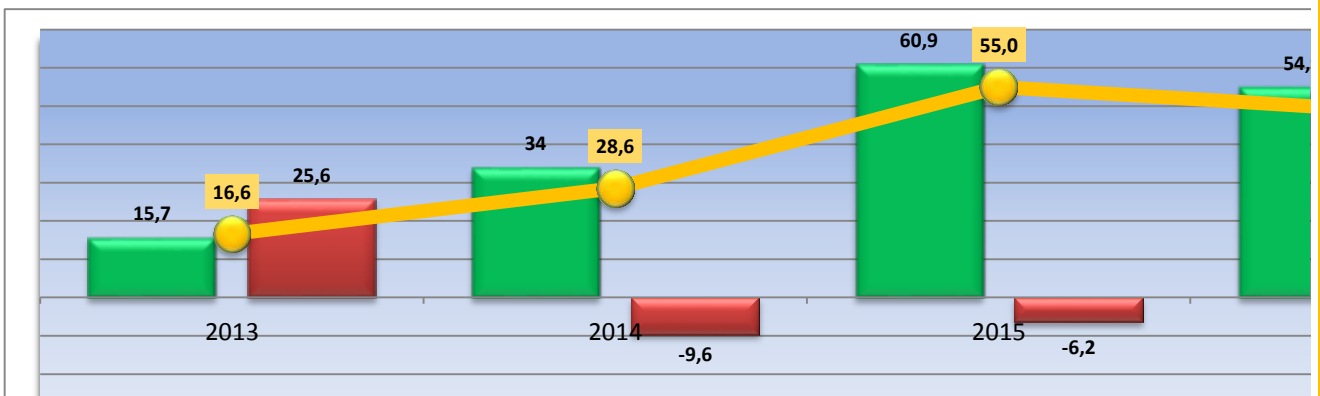

Рис. 3.7 Рівень рентабельності (збитковості), %

4. БУДІВЕЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Внаслідок збройного конфлікту на території Луганської області, який призвів до обмеженості коштів всіх рівнів та значного зменшення інвестицій в основний капітал, знизився показник будівельної активності. В області склалася негативна ситуація у сфері будівництва житла, реконструкції та модернізації об'єктів інфраструктури тощо.

Активні бойові дії на території області призвели до руйнації значної кількості будівель, як житлових так і нежитлових, інженерних споруд та до критичного падіння будівельної діяльності. У 2016 році індекс виконаних будівельних робіт склав 118,1 %. Обсяг будівельних робіт збільшився на 27,5 % та склав 694,2 млн грн.

Рис. 4.1 Динаміка розвитку будівельної діяльності в області

Житлова проблема в області залишається однією з найгостріших соціально-економічних проблем. Будівництво майже не проводилося – основна робота у даному напрямку направлена на ремонт та відновлення пошкоджених об'єктів.

Внаслідок бойових дій на підконтрольній українській владі території, зруйновано та пошкоджено 6880 об'єктів житлового фонду.

Компенсація за зруйновану або пошкоджену квартиру (житловий будинок) за орієнтованим розміром за опосередкованою вартістю спорудження житла складає 729,9 млн грн.

Всього за 2016 рік введено в експлуатацію 7,1 тис. м² загальної площі житла, що складає 31,8 % до минулого року (22,2 тис. м²) та 40,2 % до річного завдання (17,6 тис. м²).

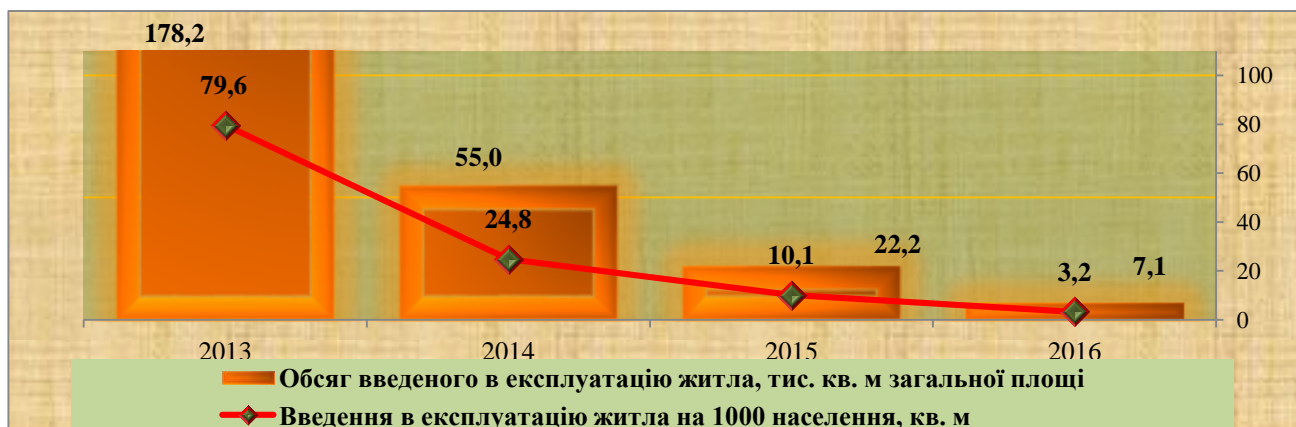

Рис. 4.2 Динаміка обсягів введеного житла

Зниження показників вводу в експлуатацію житла у порівнянні з минулими роками обумовлене, зокрема тим, що 31.12.2015 скінчилася дія Прикінцевих положень Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо прийняття в експлуатацію самочинно раніше збудованих об'єктів нерухомості, які складали майже половину з прийнятих в експлуатацію. Також значну роль у зниженні показників прийняття в експлуатацію житла відіграє те, що велика кількість підприємств будівельної галузі розташована на непідконтрольній українській владі території.

5. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Через військовий конфлікт в регіоні більшість промислових підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, значно скоротили обсяги виробництва через ускладнення технологічного й виробничого процесу, виникнення логістичних проблем. У 2016 році промисловий комплекс почав відновлювати свою роботу.

Зовнішньоторговельний оборот товарів та послуг області за 2016 рік становив 881,7 млн дол. США і збільшився порівняно з аналогічним періодом попереднього року в 1,3 рази (2015 рік – 687,0 млн дол. США).

Обсяги експорту товарів та послуг за 2016 рік порівняно з 2015 роком збільшилися в 1,7 рази, **імпорту** – залишились майже на рівні 2015 року і склали відповідно 469,7 та 412,0 млн дол. США. Позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу області за 2016 рік становило – 57,7 млн дол. США (у 2015 році сальдо негативне 143,4 млн дол. США).

Рис. 5.1 Динаміка обсягів зовнішньоторговельного обороту товарів та послуг, млн дол. США

Оборот зовнішньої торгівлі товарами області за 2016 рік склав 792,3 млн дол. США і збільшився порівняно з 2015 роком на 37,5 %.

Обсяги експорту товарів у порівнянні з 2015 роком збільшилися на 68,9 %, **імпорту** – на 12,1 % і склали 435,5 та 356,8 млн дол. США відповідно. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 78,7 млн дол. США (у 2015 році сальдо негативне – 60,7 млн дол. США).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 1,22 (по Україні – 0,93).

Рис. 5.2 Динаміка обсягів експорту та імпорту товарів, млн дол. США

Однією з основних тенденцій в експортній діяльності підприємств області є зменшення частки експорту у загальному обсязі промислової продукції в 2 рази (до 23,6 %). Це пов'язано з втратою значного промислового потенціалу

області (від 70,0 % до 80,0 %) через проведення антитерористичної операції, коопераційних та зовнішніх зв'язків з виробничими та торговими партнерами.

Низка експортерів перереєструвалась з території непідконтрольній українській владі на підконтрольну, частка експорту в реалізованій промисловій продукції зросла до 30,1 %.

Перереєстрація експортерів дозволила розширити статистичне коло спостережень експортної діяльності (у 2015 році неперереєстрованих підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, було близько 50, у 2016 році – 17) і сприяло тому, що експортна діяльність області у 2016 році характеризується значними темпами росту до 1,7 рази. Особливо це стосується залучення до кола експортерів підприємств металургії, що значно збільшило їх частку у товарній структурі зовнішньої торгівлі (з 52,2 % до 69,6 %). Зазначена ситуація сприяла і зростанню імпорту продукції. Як свідчать переліки основних експортерів та імпортерів, 18,7 % підприємств області, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, є одночасно як експортерами так і імпортерами.

Основною тенденцією в географічній структурі експорту області є поступове збільшення частки країн ЄС у експорті та зменшення частки експорту до Росії. Зазначена тенденція була послаблена у період бойових дій в області, але у 2015-2016 роках знову є чітко вираженою (частка експорту до Росії зменшилась з 38,9 % у 2015 році до 23,7 % у 2016 році, частка експорту до країн ЄС збільшилась з 44,9 % у 2015 році до 57,2 % у 2016 році).

Серед інших країн експортерів та імпортерів товарів лід ери залишилися майже незмінними. До зазначених країн долучились декілька країн, які дещо збільшили свою частку у загальному обсязі зовнішньої торгівлі (у експорті – Греція, Румунія, Саудівська Аравія, Естонія; у імпорті – Франція, США, Австралія, Республіка Корея).

Протягом 2016 року, в цілому по області, до країн ЄС було експортовано 57,2 % усіх товарів, до Росії – 23,7 %.

Найбільші обсяги експортних операцій здійснювалися з Угорщиною – 25,0 % від загального обсягу експорту, Російською Федерацією – 23,7 %, Польщею – 11,7 %; Білорусією – 5,7, Чехією – 4,8 %, Туреччиною – 4,5 %; Францією – 2,6 %, Болгарією – 2,3 %, Словаччиною – 2,1 %, Німеччиною – 1,7 %; Грецією, Румунією – по 1,4 %, Саудівською Аравією – 1,5 %.

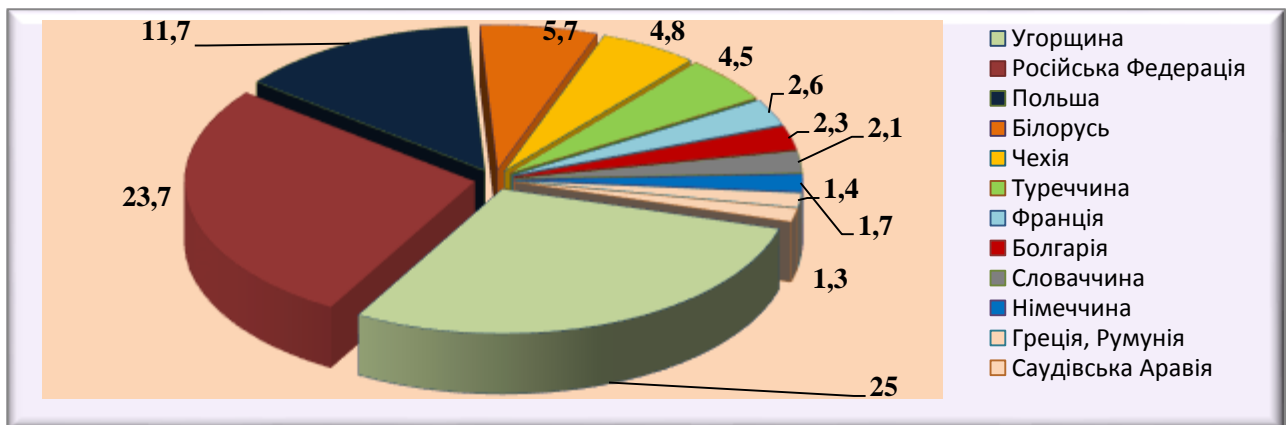

Рис. 5.3 Структура основних країн-експортерів товарів, %

Найбільші імпортні надходження здійснювалися з Російської Федерації – 71,1 %, Німеччини – 4,0 % від загального імпорту; Польщі – 3,9 %; Канади – 3,0 %; Китаю та Франції – по 2,4 %; США – 1,9 %, Білорусі – 1,6 %, Республіки Корея – 1,0 %, Австралії – 0,9 %.

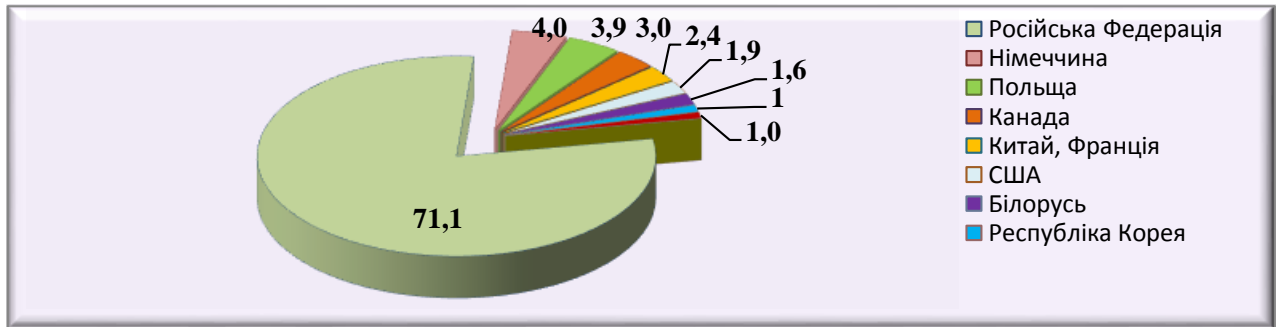

Рис. 5.4 Структура основних країн-імпортерів товарів, %

Основу товарної структури зовнішньої торгівлі області складають чорні метали та вироби з них, мінеральні продукти, продукція хімічної промисловості, папір та картон, текстильні матеріали та текстильні вироби, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них, готові харчові вироби, машини, обладнання та механізми, продукти рослинного походження, вироби з каменю, гіпсу, цементу.

6. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2016 році більшість підприємств, які займаються залученням іноземних інвестицій, через збройний конфлікт в регіоні, значно або повністю скоротили зазначену діяльність через ускладнення технологічного й виробничого процесу, виникнення логістичних проблем (переважна частка іноземних інвестицій залучена у промисловість).

Як наслідок, розвиток інвестиційної діяльності регіону характеризується значним зниженням та негативним інвестиційним кліматом. В умовах проведення АТО підприємства втратили ринки збуту на території непідконтрольній українській владі, розірвали коопераційні зв'язки з відповідними контрагентами. За таких умов стрімко знижується інвестиційна привабливість промислового комплексу області.

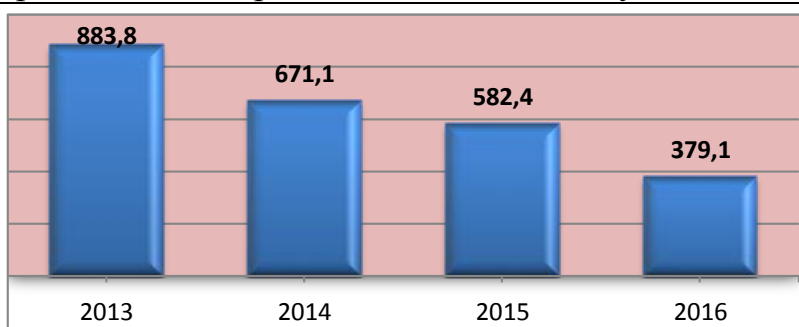

Рис. 6.1 Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій, млн дол. США

Обсяг прямих іноземних інвестицій на 31.12.2016 склав 379,1 млн дол. США, що на 14,6 % менше обсягів інвестицій на початок 2016 року, та в розрахунку на одну особу населення склав 172,6 дол. США.

Протягом 2016 року обсяг прямих іноземних інвестицій в економіці області зменшився на 64,8 млн дол. США.

Обсяг освоєних **капітальних інвестицій** у 2016 році, за рахунок усіх джерел фінансування, склав 2910,4 млн грн, що на 46,4 % більше у порівнянні з 2015 роком та складає 0,9 % від загального обсягу по Україні.

Рис. 6.2 Динаміка обсягів капітальних інвестицій, млн грн

7. ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО

- ❖ Загальна площа житлового фонду – 17,7 млн м²;
- ❖ 752 об'єднань різних форм самоорганізації населення;
- ❖ 952 багатоквартирних будинків, загальною площею 2673,93 тис. м², в тому числі:
  - 197 ОСББ;
  - 23 житлово-будівельних кооперативи;
  - 532 будинкових комітетів.

❖ Водопровідне-каналізаційне господарство:

- ❖ спеціалізованих підприємств водопостачання – 9 одиниць;
- ❖ мережі водопостачання – 2303,9 км, у тому числі 1282,1 км застарілих і аварійних;
- ❖ мережі водовідведення – 880,1 км;
- ❖ артезіанські свердловини – 433 одиниці;
- ❖ каналізаційні очисні споруди – 25 одиниць;
- ❖ каналізаційні насосні станції – 88 одиниць;
- ❖ водопровідні насосні станції – 103 одиниці.

Водопостачання населених пунктів області здійснюють 9 комунальних підприємств. Всього за рік ними видобувається близько 51,5 млн м³ води.

Водопостачання здійснюється в основному за рахунок підземних вод (більше 52,0 %), з поверхневих джерел – 48,0 %.

Протяжність водопровідно-каналізаційних мереж складає 2,3 тис. км, на яких функціонує 103 водопровідних та 88 каналізаційних насосних станцій. Системи водопостачання працюють стабільно від водозаборів до виконавців послуг та їх споживачів.

Основна проблема водопостачання населених пунктів Луганської області обумовлена відсутністю механізму компенсації витрат на добування та транспортування питної води на територію непідконтрольну українській владі. Так, КП «Попаснянський районний водоканал» більше ніж 90,0 % видобутої води постачає на територію непідконтрольну українській владі, питання взаємовідносин з якою не передбачено діючим законодавством. Річна сума витрат на експлуатацію комплексу інженерно-технічних споруд становить 264 млн грн, сума збитків з яких складає 255 млн грн. Підприємство не має можливості розрахуватися за енергоносії, сплачувати заробітну плату, закуповувати матеріали, що може призвести до зупинки роботи підприємства та постачання питної води.

В області експлуатується 25 комплексів каналізаційних очисних споруд. Технічний стан практично всіх каналізаційних очисних споруд незадовільний, з них 12 потребують капітального ремонту.

Із 88 каналізаційних насосних станцій 50 мають потребу у капітальному ремонті – 62,5 %. Каналізаційних мереж – 801,1 км, у т.ч. більша частина ветхих і аварійних – 489,5 км – 61,1 %.

Очисні споруди зношені майже на 60,0 %. Внаслідок цього в регіоні загострилися екологічні проблеми. Потреба в коштах на виконання першорядних задач з реконструкції споруд для забезпечення безперебійного водопостачання складає 50 млн грн.

Система теплопостачання :

- ❖ спеціалізованих підприємств – 11 (96 котелень, в тому числі 96 в комунальній власності);
- ❖ котелень теплопостачальних підприємств – 96 (88 од. на природному газі, 9 од. – на твердому паливі));
- ❖ на балансі теплопостачальних підприємств – 375,0 км теплових мереж.

8. ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ

Демографічна ситуація в області залишається складною і погіршується через проведення антитерористичної операції в регіоні.

Протягом 2013-2016 років чисельність наявного населення Луганської області зменшилася з 2239,5 тис. до 2195,3 тис. осіб, але попри це регіон входить до 10 найбільших за чисельністю населення областей України.

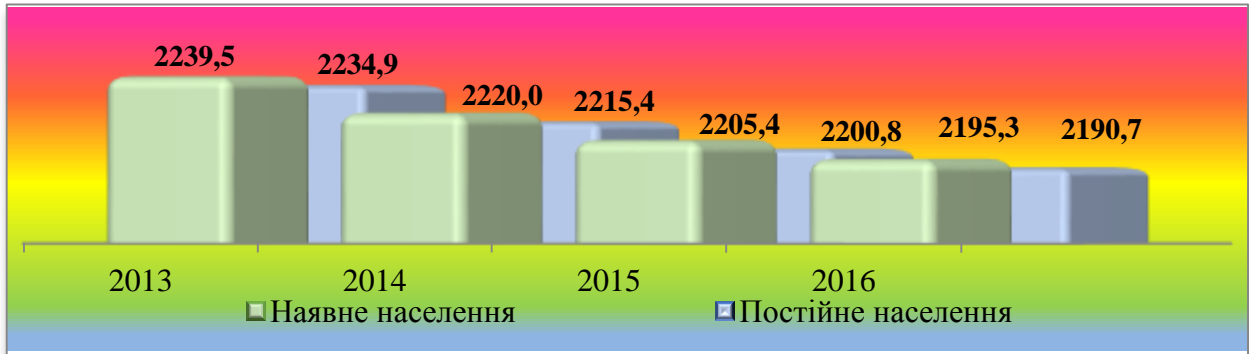

Рис. 8.1 Кількість наявного населення в Луганській області за роками, тис. осіб

На кінець 2016 року із 2195,3 тис. лише 703,8 тис. осіб наявного населення області, або 32,1 % від загальної кількості, проживають на території, де функціонують та здійснюють свою діяльність органи української влади. Крім того, на кінець 2016 року, зареєстровано близько 292,8 тис. осіб, які отримали статус внутрішньо переміщених, що на 44,3 тис. осіб більше ніж торік.

Зміни в динаміці загальної чисельності населення визначаються змінами у розміщенні міського і сільського населення, що має істотний вплив на раціональне використання та оптимальний розвиток продуктивних сил, а також розвиток регіону в цілому. Отже, через військовий конфлікт існує проблема втрати не тільки територій, а й значної кількості міського населення, яке залишилось на них.

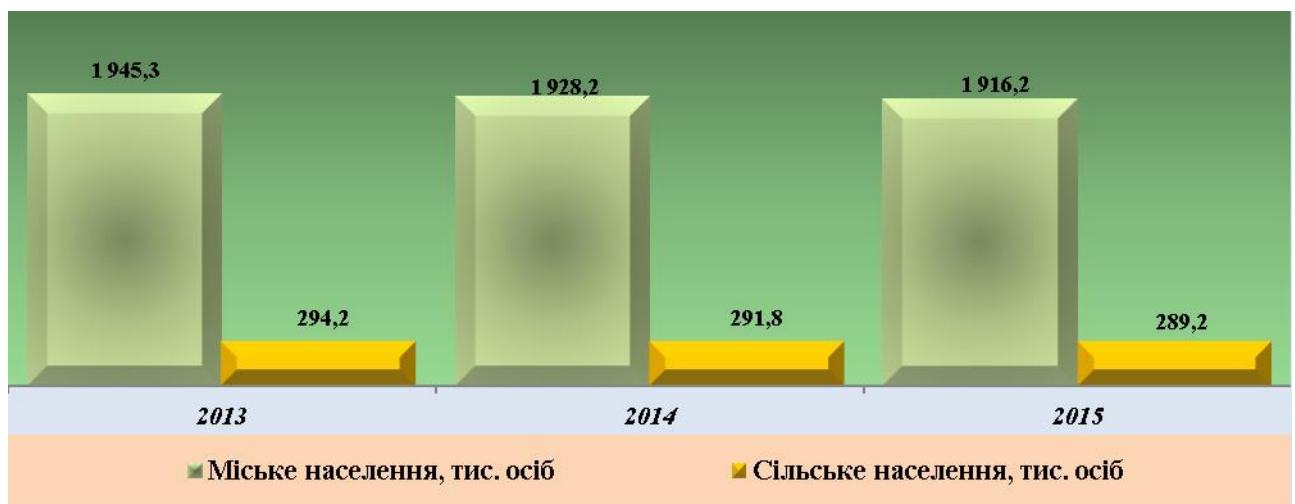

Рис. 8.2 Чисельність міського та сільського населення в Луганській області за роками

В умовах загострення суспільно-політичної ситуації зберігається негативна тенденція природного скорочення чисельності населення. Показник смертності в 2016 році більш ніж вдвічі перевищує показник народжуваності (на 7612 осіб).

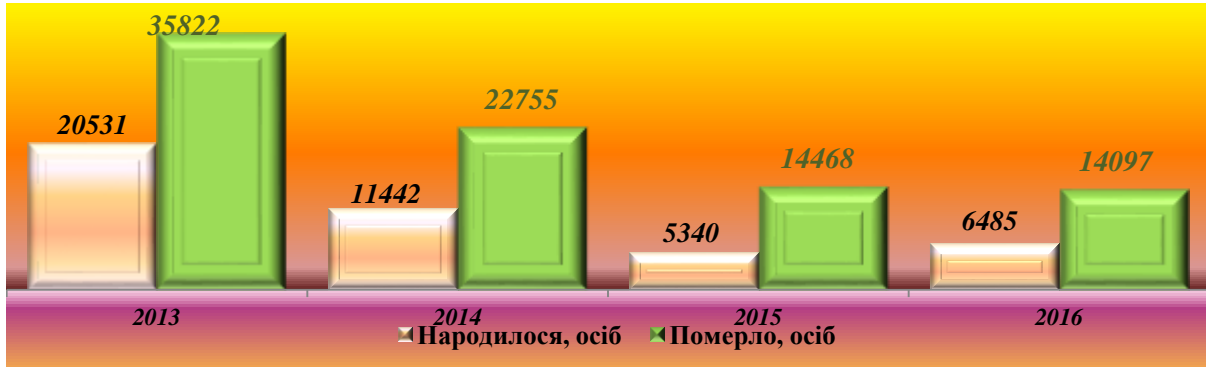

Рис. 8.3 Показники народжуваності та смертності за роками

Економічна активність населення

До початку проведення антитерористичної операції та ведення бойових дій на значній території області, спостерігалась динаміка до зростання кількості економічно активного населення в працездатному віці, але надалі, через негативні тенденції в економіці та ринку праці – відбулось скорочення. Так, в 2016 році спостерігалась найменша кількість економічно активного населення працездатного віку за останні 4 роки – 338,1 тис. осіб та, відповідно, найменша кількість зайнятого населення працездатного віку – 281,1 тис. осіб.

Рис. 8.4 Економічна активність населення працездатного віку

Зменшення питомої ваги зайнятого населення працездатного віку найбільш негативно впливає як на ринок праці зокрема, так і на економіку в цілому, адже фактично зайняте населення утримує не тільки населення поза межами економічної активності, але й економічно неактивне населення та безробітних.

Заробітна плата

На протязі 2013-2016 років в області відбувалося щорічне зростання заробітної плати: у 2014 році – на 40 грн, у 2015 році – на 50 грн, у 2016 році збільшення склало 1210 грн. Через загострення соціально-економічного становища в області у зв'язку з проведенням антитерористичної операції, підвищення заробітної плати суттєво відрізняється від загальнодержавного показника, який збільшувався у 2014 році на 215 грн, у 2015 році – на 715 грн, у 2016 році – на 988 грн.

Питома вага працівників, які отримували заробітну плату вище середньообласної, склала понад 47,0 %.

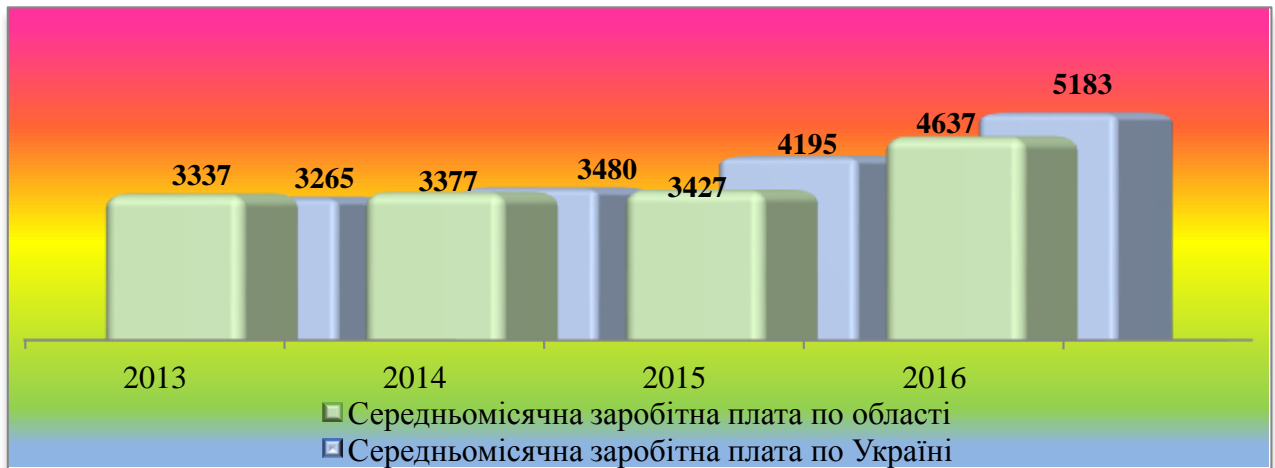

Рис. 8.5 Динаміка середньомісячної заробітної плати, грн

Через збройний конфлікт в регіоні, негативні зрушення в економіці України, зростання рівня цін на предмети споживання та послуги, індекс реальної заробітної плати досяг нижчого рівня у 2015 році та склав 71,7 %.

У 2016 році спостерігається значне зростання індексу на 46,3 відсоткових пункти до 2015 року та на 9 відсоткових пункти більше індексу реальної заробітної плати штатних працівників в цілому по Україні.

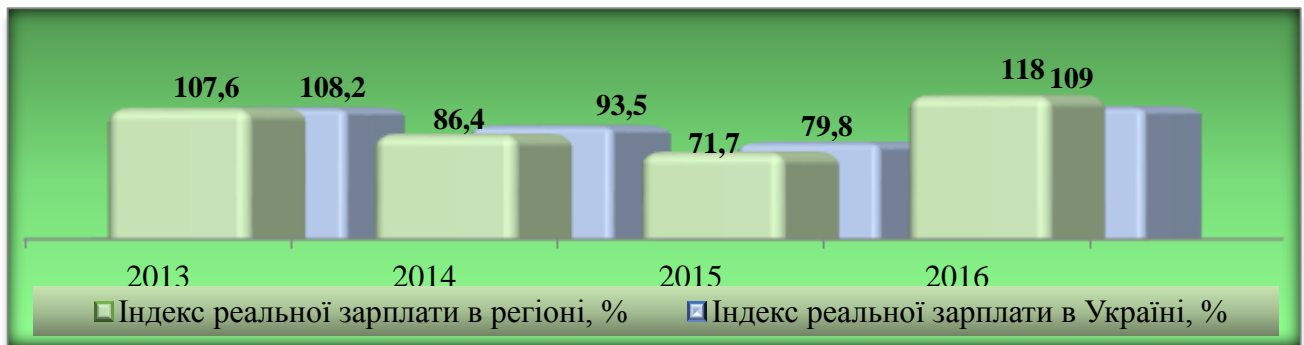

Рис. 8.6 Динаміка індексу реальної заробітної плати

Заборгованість із заробітної плати

Проблема **несвочасної виплати заробітної плати** – одна з найгостріших соціальних проблем, яка до цього часу залишається не вирішеною.

З початку 2013 відбулося стрімке зростання заборгованості по заробітній платі, що безпосередньо вплинуло на рівень життя населення.

Загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати (без урахування структурних одиниць підприємств, які звітують до органів державної статистики в інших регіонах України) станом на 01 січня 2017 року складала 412,3 млн грн. У порівнянні до попереднього року зменшення склало 94,5 млн грн, або 18,6 %. Зростання заборгованості насамперед обумовлено перереєстрацією у 2015 році підприємств-боржників з невідконтрольної території на територію підконтрольну українській владі. Частка заборгованості перереєстрованих підприємств від загальної суми боргу по області складає 31,0 % (14,6 млн грн.)

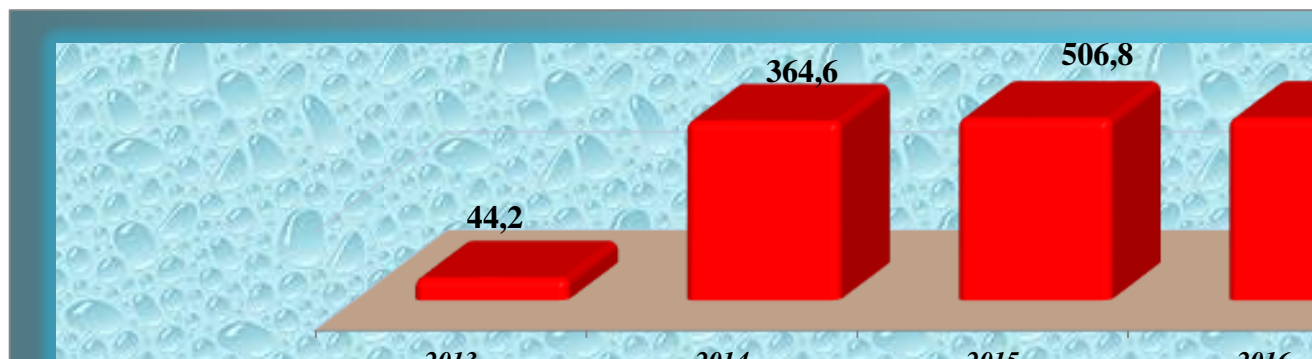

Рис. 8.7 Динаміка заборгованості з виплати заробітної плати (на початок року), млн грн

В структурі галузей економіки найбільша заборгованість відноситься до галузі промисловості та складає 372,7 млн грн, або 90,4 % від загальної суми заборгованості та будівництва – 23389,3 тис. грн, або 5,7 %.

Заборгованість із виплати заробітної плати, в такій важливій сфері як промисловість, викликає соціальну напругу в суспільстві та деморалізує робітників, що впливає на рівень їх мотивації та якісні показники роботи.

9. ОСВІТА

В середині 2014 року, через загострення ситуації в області внаслідок збройного конфлікту, сфера освіти зазнала значних змін. Захоплення частини територій області, обласного центру – м. Луганськ, де була сконцентрована найбільша кількість навчальних закладів усіх рівнів, негативно вплинуло на якісні та кількісні показники освіти в області, що надалі може негативно вплинути на рівень розвитку виробничих сил, економічних і техніко-технологічних чинників суспільства всієї області взагалі.

Дошкільні навчальні заклади. До настання ситуації, пов'язаної із збройним конфліктом у 2014 році, спостерігалася тенденція до щорічного зростання кількості дошкільних закладів та дітей, які навчалися в них. Внаслідок вимушеної внутрішньої та зовнішньої еміграції у 2014 році, кількість дошкільних навчальних закладів (далі ДНЗ) та дітей, охоплених дошкільною освітою, скоротилася на 57,0 % та 73,0 % відповідно. У зв'язку з незникаючим попитом на дошкільну освіту, кількість ДНЗ області поступово збільшується. В 2016 році кількість ДНЗ збільшилася на 4,6 % і склала 248 установ, де навчаються 15,5 тис. дітей. В 2013 році, загалом по області, установ було в 2,4 рази більше (598) та навчалася в 3,7 рази більше дітей (58,1 тис. осіб).

Робота щодо розширення мережі різних типів закладів для дітей дошкільного віку та створення додаткових дитячих місць у дошкільних навчальних закладах області продовжується.

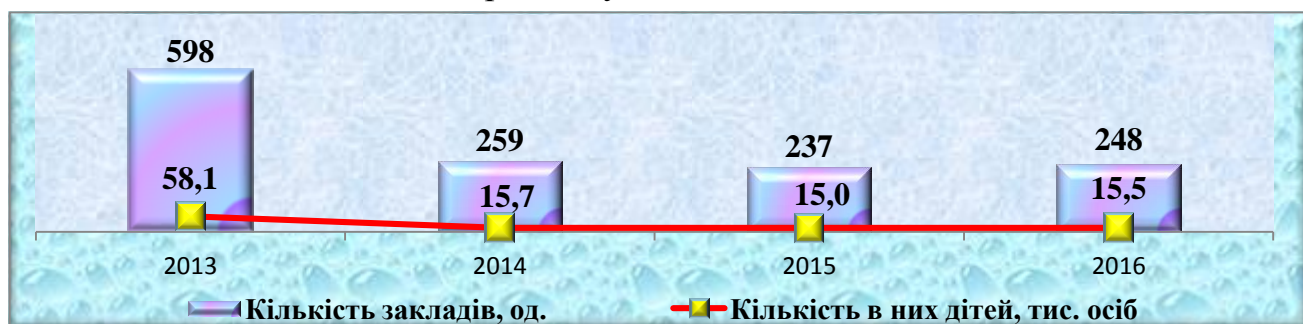

Рис. 9.1 Кількість дошкільних закладів та дітей в них

Загальноосвітні навчальні заклади. Через збройний конфлікт, у 2014 році порівняно з 2013 роком, кількість загальноосвітніх навчальних закладів зменшилася більш ніж у 2 рази (на 54,3 %). Відповідно зменшилася і кількість учнів усіх форм навчання, зі 170,9 до 58,6 тис. осіб (на 65,7 %).

В 2016 році продовжує зменшуватися кількість навчальних закладів та кількість учнів в них. У порівнянні з попереднім навчальним роком зменшення закладів склало 2,6 % та становило 300 одиниць.

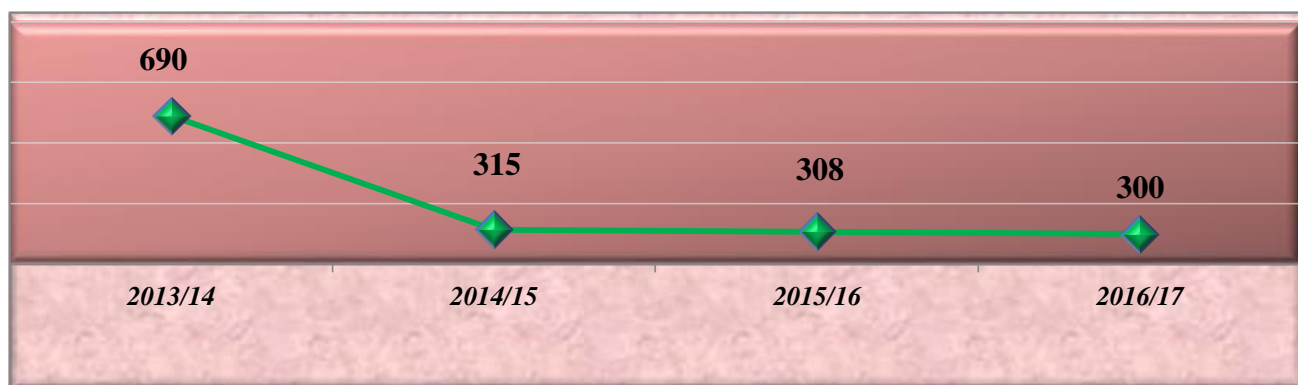

Рис. 9.2 Динаміка кількості загальноосвітніх навчальних закладів, од.

Кількість учнів у 2016 році збільшилася на 1,6 % та склала 52,3 тис. осіб, з них залишилося: в установах з денною формою навчання – 52,1 тис. осіб (99,6 %), з вечірньою, включаючи тих хто навчався заочно – 0,2 тис. осіб (0,4 %). Цей процес більш активно відбувається в сільській місцевості через наявність загальноосвітніх навчальних закладів із контингентом менш ніж 25 учнів.

Найбільш актуальним є питання втрати значної кількості вчителів. Так, з 18,2 тис. осіб у 2013 році на початок 2016-2017 навчального року на підконтрольних територіях залишилося 6,2 тис. осіб або 34,1 %.

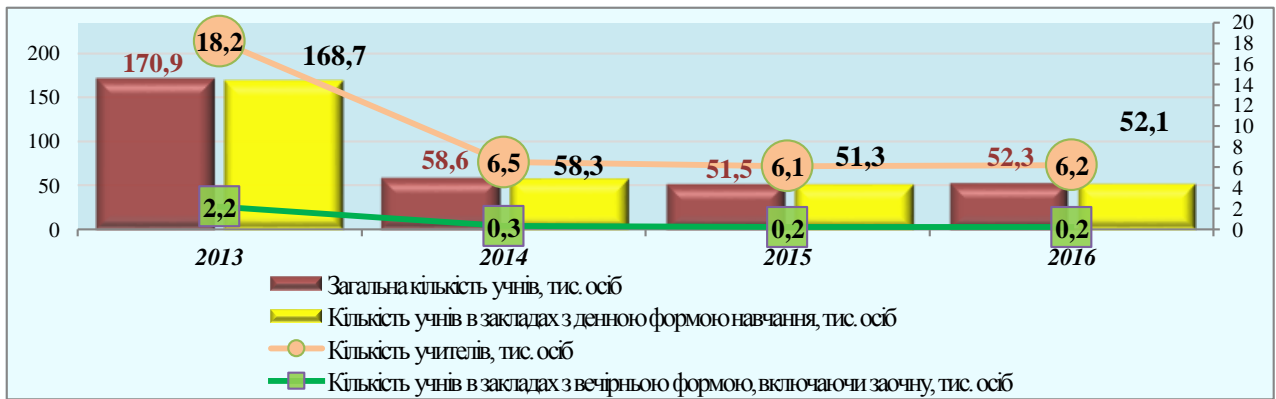

Рис. 9.3 Структура та динаміка зміни кількості учнів та учителів у загальноосвітніх навчальних закладах

Кількість професійно-технічних навчальних закладів протягом 2013-2016 років зазнала істотних змін, так до 2013 року їх кількість складалася з 78 професійно-технічних навчальних закладів та 3 вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, які проводили підготовку кваліфікованих робітників. У 2014 році на території підконтрольній українській владі залишилося 29 навчальних закладів професійно-технічної освіти. На кінець 2016 року їх кількість зменшилася до 24 за рахунок об'єднання трьох навчальних закладів та припинення роботи Чорнухинського навчального центру. Відповідно до зменшення кількості навчальних закладів зменшився контингент учнів. У зв'язку з демографічною ситуацією в регіоні у 2014-2016 роках відбуваються незначні коливання контингенту учнів професійно-технічних навчальних закладів.

Так, у 2013 році до профтехучилищ було прийнято 13,5 тис. осіб, у 2014 році на підконтрольній українській владі території прийнято 3,6 тис. осіб (26,7 % до 2013 року), 2015 рік – 3,8 тис. осіб (105,6 % до 2014 року). У 2016 році кількість прийнятих осіб склала 3,4 тис., що на 10,5 % менше ніж торік.

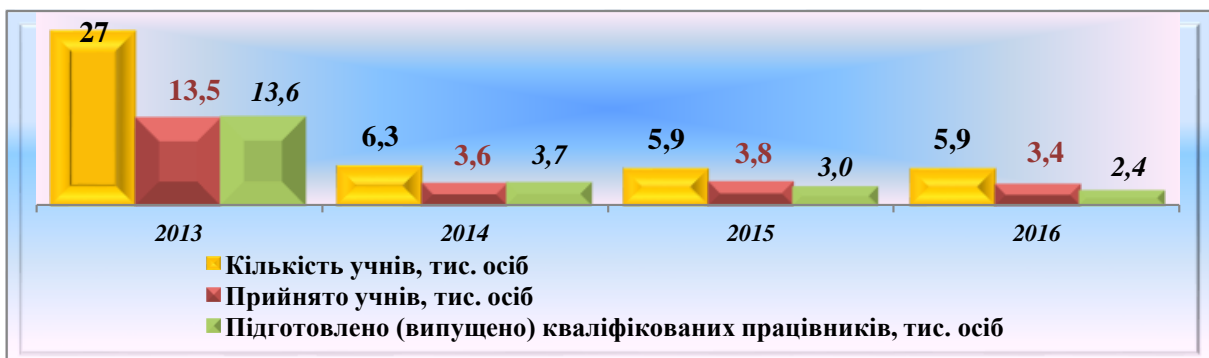

Рис. 9.4 Динаміка кількості, прийняття та підготовки учнів у профтехучилищах

У зв'язку з запланованою модернізацією професійно-технічних навчальних закладів існує тенденція до подальшого зменшення навчальних закладів за рахунок їх укрупнення шляхом злиття.

Аналогічна ситуація відбувалась також і у вищих навчальних закладах.

Система вищої освіти. Кількість навчальних закладів I-II рівнів акредитації поступово зменшувалася: з 26 закладів у 2013 році до 8 закладів у 2016 році, які проводять освітню діяльність на підконтрольній українській владі території.

Заклади III-IV рівнів акредитації, за цей період зменшились з 8 до 4.

Під час збройного конфлікту, кількість навчальних закладів, які залишились на території України та здійснюють діяльність з підготовки студентів, зменшилася на 64,7 %.

Три вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації, а саме: Луганський національний аграрний університет, Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка; Луганська державна академія культури і мистецтв переміщені та розпочали свою діяльність на територіях міст Києва, Сум, Миколаєва та Харкова.

У 2016 році Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка був переміщений на територію Луганської області та розпочав свою роботу у місті Северодонецьк.

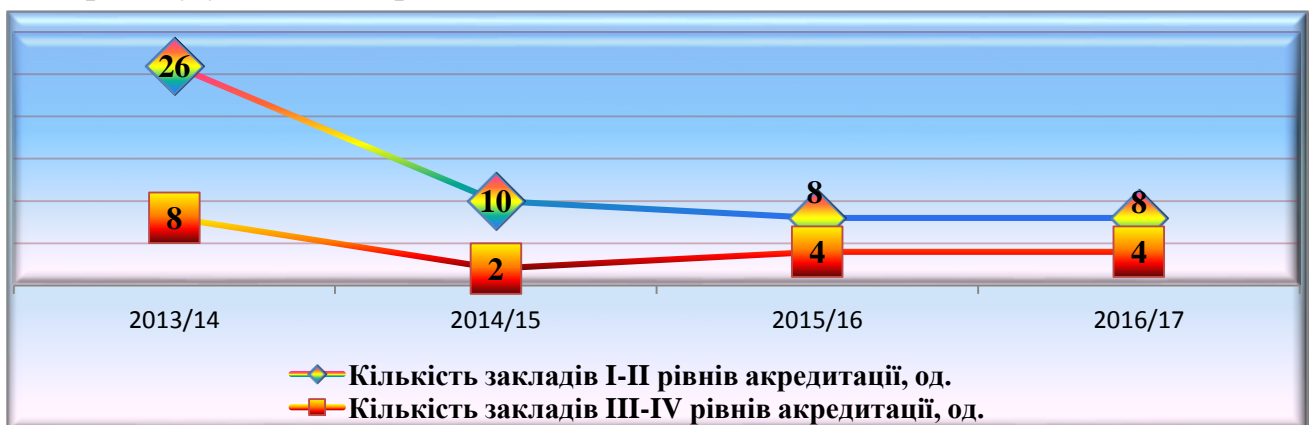

Рис. 9.5 Динаміка зміни кількості навчальних закладів I-II та III-IV рівнів акредитації

Кількість студентів в навчальних закладах I-II рівнів акредитації щороку зменшувалася. Так, якщо в 2013 році навчалось 15,3 тис. студентів, то у 2014 році їх кількість зменшена до 4,7 тис. осіб. Відповідно зменшувалася і кількість прийнятих на навчання з 4,7 до 1,1 тис. осіб та випущених студентів з 4,8 до 1,7 тис. осіб.

У 2016 році в навчальних закладах, які працюють на підконтрольній українській владі території, навчаються 2,6 тис. студентів (на рівні 2015 року), прийнято на навчання 0,9 тис. осіб (112,5 % до 2015 року), випущено 0,8 тис. студентів (80,0 % до 2015 року).

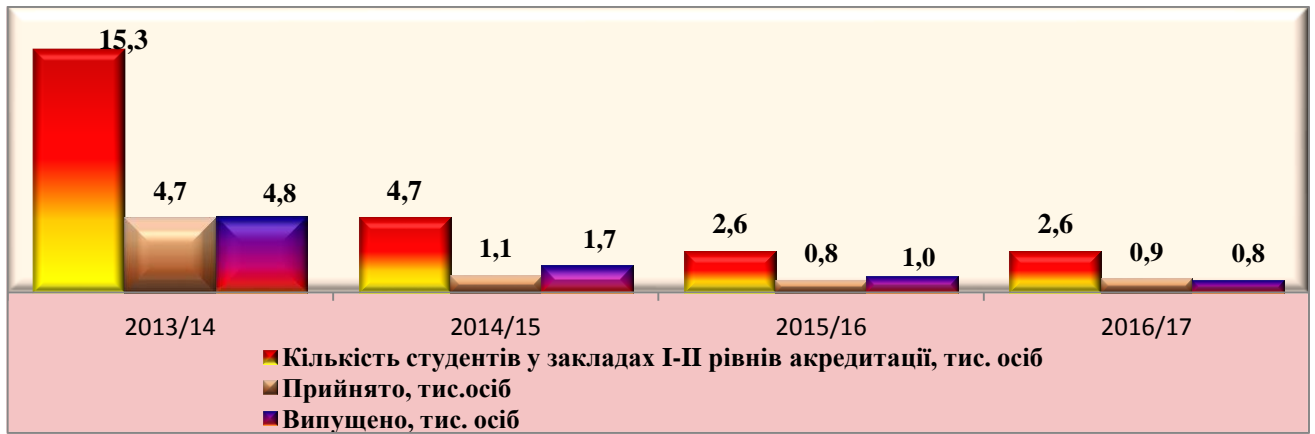

Рис. 9.6 Динаміка зміни чисельності студентів у навчальних закладах I-II рівнів акредитації

Щорічне зменшення кількості студентів також торкнулося і навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.

Якщо в 2013 році у відповідних навчальних закладах навчалося 66,3 тис. студентів, то у 2015 році їх кількість зменшена до 17,2 тис. осіб. Відповідно зменшувалася і кількість прийнятих на навчання з 14,2 до 2,8 тис. осіб та зменшилась кількість випущених студентів з 25,9 до 5,5 тис. осіб.

У 2016 році в навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, які працюють на підконтрольній українській владі території, навчалися 15,7 тис. студентів (91,3 % до 2015 року), прийнято на навчання 3,1 тис. осіб (110,7 % до 2015 року), випущено 4,5 тис. студентів (81,8 % до 2015 року).

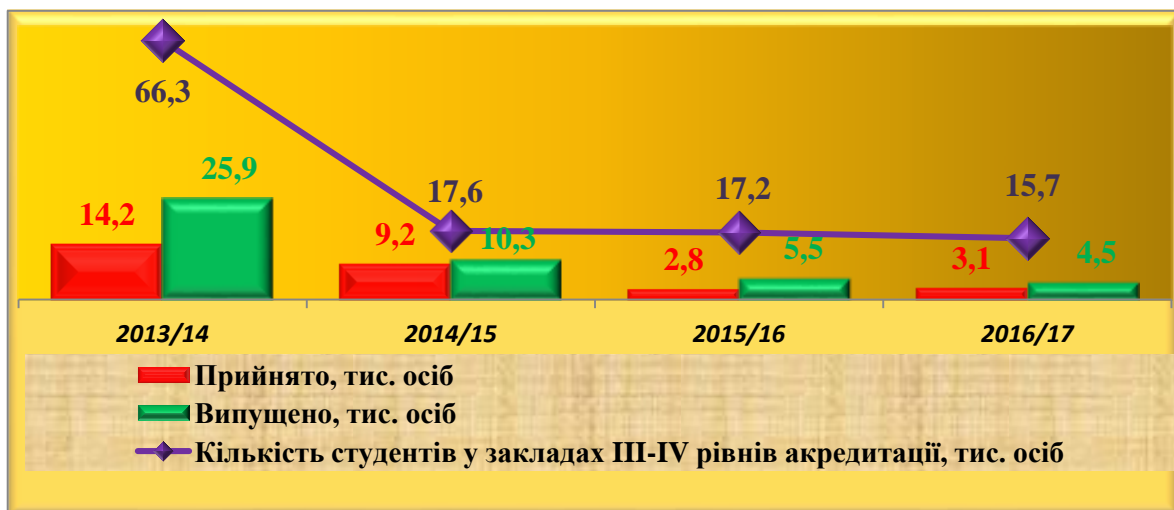

Рис. 9.7 Динаміка зміни чисельності студентів у навчальних закладах III-IV рівнів акредитації

Проведення інформаційної кампанії, ефективна робота освітніх центрів «Донбас-Україна» та спрощення процедури вступу до переміщених вищих навчальних закладів допомагають залучати на навчання абітурієнтів з непідконтрольної українській владі території, що забезпечує підвищення кількості студентів, прийнятих на навчання.

10. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

Система охорони здоров'я Луганської області на підконтрольній українській владі території представлена: 27 лікарняними закладами, 7 диспансерами, 16 центрами первинної медико-санітарної допомоги, 3 станціями екстреної медичної допомоги, обласним центром профілактики та боротьби зі СНІД, Дитячим туберкульозним санаторієм м. Северодонецьк, обласним будинком дитини м. Северодонецьк, обласним бюро судово-медичної експертизи.

Впродовж 2013-2016 років відбулось скорочення кількості лікарень: зі 111 у 2013 році до 25 у 2014 році. З 2015 року кількість лікарняних закладів змінювалась за рахунок перереєстрації обласних лікувально-профілактичних закладів з міста Луганськ у міста Северодонецьк, Лисичанськ та Рубіжне. Також на початку 2016 року, з метою покращення надання медичної допомоги населенню, проведено реорганізацію мережі ЛПЗ в Попаснянському районі, що знаходиться на лінії розмежування, шляхом приєднання до центральної районної лікарні трьох малих міських лікарень.

Кількість лікарень на підконтрольній українській владі території у 2015 році склала 30 одиниць, у 2016 році – зменшено до 27.

Кількість центрів первинної медично-санітарної допомоги з 2013 року зменшилася з 41 одиниці до 16 у 2014 році (в 2,6 рази). У 2015-2016 роках кількість центрів первинної медично-санітарної допомоги є незмінною.

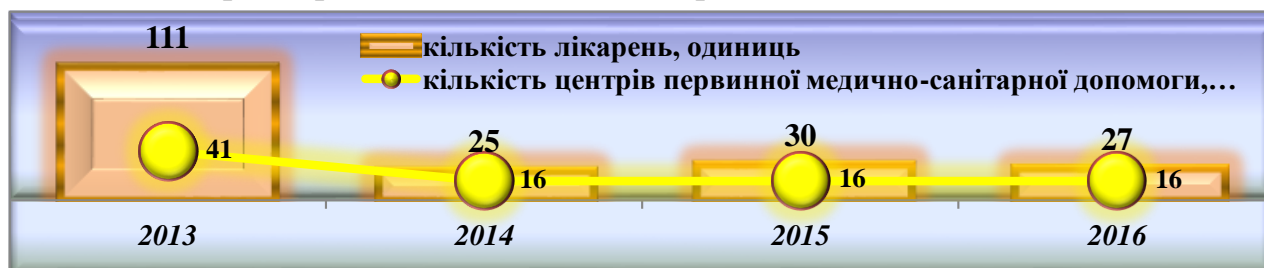

Рис. 10.1 Динаміка зміни кількості медичних закладів

У 2015 році кількість лікарняних ліжок у медичних закладах на підконтрольних українській владі території, у порівнянні з 2014 роком, збільшилася на 53,2 % за рахунок зміни юридичних адрес обласних лікувально-профілактичних закладів та склала 7,2 тис.

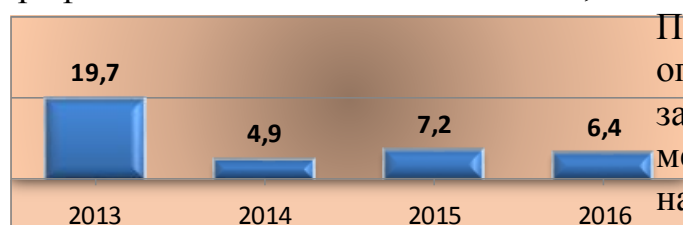

Рис. 10.2 Кількість ліжок у медичних закладах, тис.

Після проведення у 2016 році оптимізації ліжкового фонду цих закладів відповідно до обсягу медичних послуг, що ними надаються, загальна кількість ліжок склала 6,4 тис., що на 11,1 % менше у порівнянні з 2015 роком.

У 2016 році на підконтрольній українській владі території кількість середнього медичного персоналу у порівнянні з 2013 роком зменшилась на 72,9 % та склала 5,2 тис. осіб, що на рівні 2014-2015 років.

Кількість лікарів усіх спеціальностей у порівнянні з 2013 роком зменшено на 75,0 % та склало 1,9 тис. осіб, у порівнянні із 2015 роком зменшення склало 1,5 %.

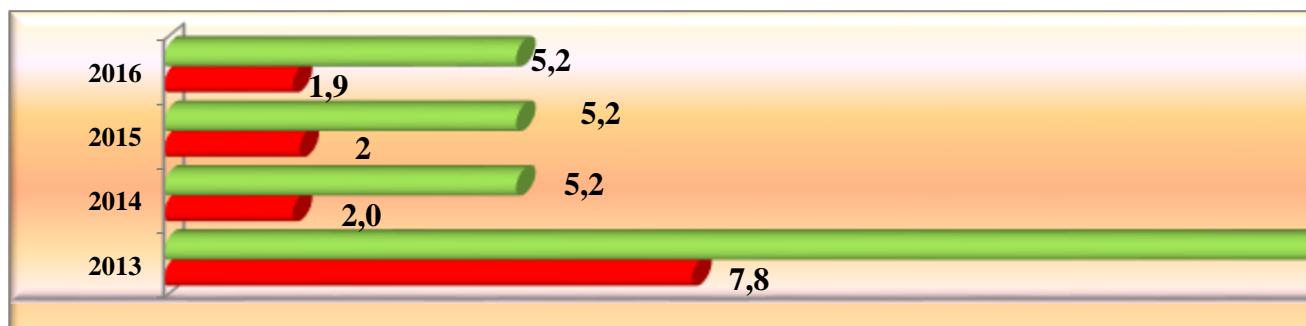

Рис. 10.3 Кількість працівників у медичних закладах, тис. осіб

11. КУЛЬТУРА

Культурне обслуговування населення закладами культури і мистецтв протягом року здійснювалося у 3 містах обласного значення та 12 районах, підконтрольних українській владі, 693 закладами культури і мистецтва (з них 8 обласні), серед яких: 338 державних публічних бібліотек, 297 клубних установ, 29 шкіл естетичного виховання, 13 музеїв, 4 кіноустановки, 3 парки, 2 театри, 2 методичні центри, філармонія та вищий навчальний заклад культури системи Міністерства культури України.

У 2014 році на підконтрольну українській владі територію було переміщено 5 обласних закладів культури: Луганський обласний центр народної творчості; комунальна установа «Луганський обласний Центр навчально-методичної роботи, культурних ініціатив і кіномистецтва»; Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр; Луганський обласний краєзнавчий музей та Луганську обласну філармонію. У 2015 році цей список поповнила Луганська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О.М. Горького. Зазначені заклади повноцінно відновили свою роботу та успішно функціонують на території області.

Серед об'єктів культури найбільша кількість відноситься до державних публічних бібліотек та закладів культури клубного типу. Кількість державних публічних бібліотек у порівнянні з 2013 роком зменшилась на 52,7 % та склала 338 одиниць. Кількість закладів культури клубного типу зменшилась з 555 у 2013 році до 297 у 2016 році.

Рис. 11.1 Кількість державних публічних бібліотек та закладів культури клубного типу, одиниць

Рис. 11.2 Динаміка зміни кількості театрів, музеїв та демонстраторів фільмів

Кількість театрів, музеїв та демонстраторів фільмів, протягом 4 років також зазнала значних змін. Із 5 театрів на підконтрольній українській владі території залишилися 2. Музеїв у 2013 році налічувалося 18, у 2016 році їх залишилося 13. Кількість демонстраторів фільмів зменшилася з 11 у 2013 році до 4 у 2016 році.

12. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

До 2013 року кількість стадіонів з трибунами на 1500 місць сягала 55, у 2014-2016 роках на підконтрольній українській владі території функціонувало 23 стадіони.

Показник кількості плавальних басейнів під впливом негативних факторів зменшився з 29 у 2013 році до 8 у 2016 році (або 27,6 % від показника 2013 року).

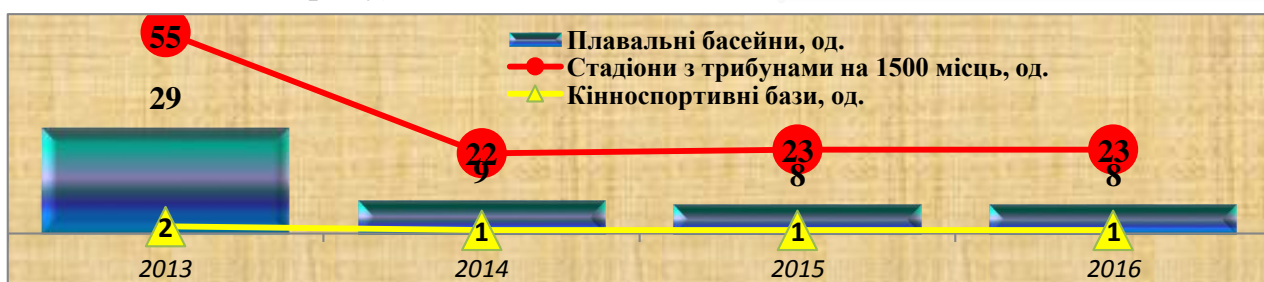

Рис. 12.1 Динаміка зміни кількості стадіонів, басейнів та кінноспортивних баз

Кількість приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять, в т.ч. приміщень з тренажерним обладнанням, до 2013 року зростала і сягнула 1006 та 385 одиниць відповідно. Але, надалі, у 2014 році показники зменшилися майже у 4 та 3,5 рази. У 2015-2016 роках на підконтрольних українській владі територіях відбулося незначне збільшення показників, які склали 310 та 111 приміщень відповідно.

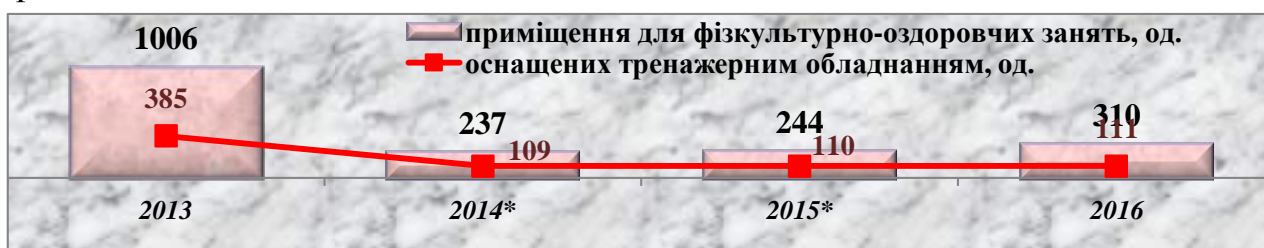

Рис. 12.2 Кількість та структура приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять

Протягом останніх років найбільший акцент було націлено на створення спортивних майданчиків. Їх кількість на початок 2013 року досягла 3081 одиниці. Починаючи з 2014 року спостерігається значне зменшення майданчиків – втричі.

З 2016 року показник збільшується на 199 одиниць у порівнянні з 2014 роком і складає 1082 (22,5 %). Кількість додаткових майданчиків з тренажерним обладнанням та приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять з площею менше 162 м² поступово зростають у 2016 році та складають 111 (1,8 %) та 362 (8,4 %) одиниці відповідно.

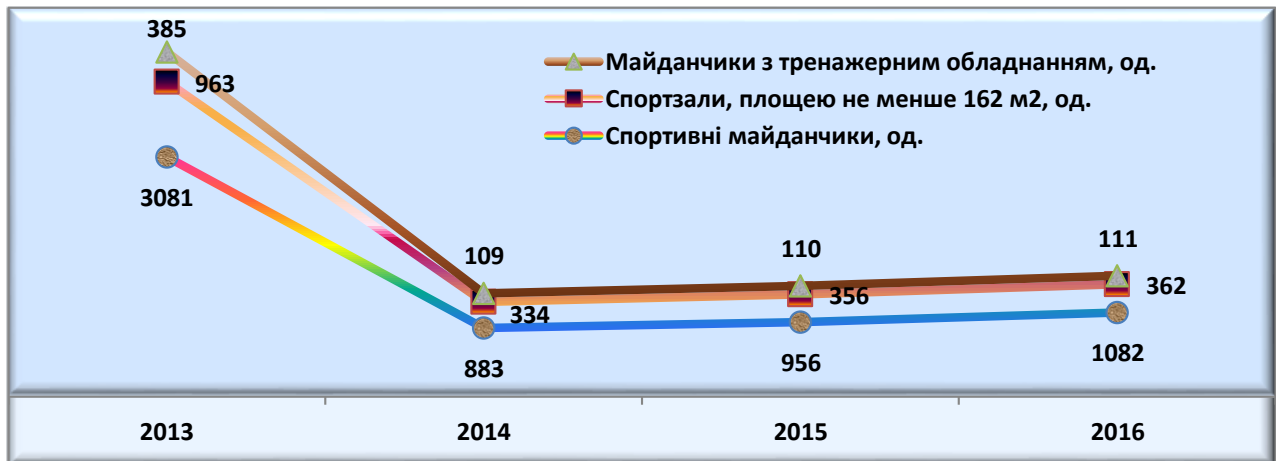

Рис. 12.3 Динаміка зміни кількості спортивних майданчиків, спортзалів та майданчиків з тренажерним обладнанням

В області розвиваються 55 видів спорту, з яких 22 – олімпійських.

Діють 24 дитячо-юнацькі спортивні школи, 3 з яких мають статус обласних (2 спеціалізовані школи олімпійського резерву, 1 – для інвалідів).

До занять фізичною культурою та спортом у спортивних школах займаються 8043 учня під наглядом 308 тренерів.

Роботу із залучення широких верств населення до систематичних занять фізичною культурою та спортом проводять обласні організації фізкультурно-спортивних товариств «Спартак», «Україна», «Колос».